

15
06.06.2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

**КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

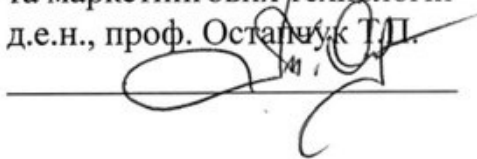
ВОЗНЯК Денис Юрійович
(здобувач вищої освіти групи ПВ–9к)

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ОЦІНКА МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЙОГО
ПОКРАЩЕННЯ**

(представлена на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»
галузі знань 07«Управління та адміністрування»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

Допущено до захисту
зав. кафедри менеджменту, бізнесу
та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

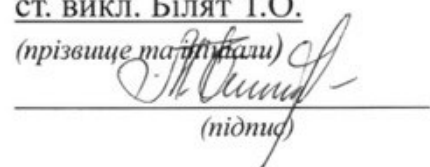

Керівник роботи:
к.е.н., доц. Бужимська К.О.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент
ст. викл. Білят Т.О.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Анотація

Возняк Д.Ю. Оцінка майнового стану підприємства та напрями його покращення. Рукопис.

Бакалаврська кваліфікаційна робота представлена на здобуття освітнього ступеня «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2025.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості оцінки майнового стану та визначено напрями його покращення.

Ключові слова: фінансовий стан, майновий стан, ліквідність, фінансова стійкість, рентабельність.

Annotation

Vozniak D.Yu. Assessment of the property condition of the enterprise and areas for its improvement. Manuscript.

The bachelor's qualification work is submitted for the Bachelor's degree, field of knowledge 07 «Management and administration» of specialty 076 «Entrepreneurship, trade and stock exchange activity». Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2025.

The bachelor's qualification work examines the features of property assessment and identifies areas for its improvement.

Keywords: financial condition, property condition, liquidity, financial stability, profitability.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Сутність оцінки майнового стану підприємства	6
1.2. Система оцінки майнового стану підприємства	16
1.3. Методичні засади оцінки майнового стану підприємства.....	22
1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері оцінки майнового стану підприємства	30
Висновки до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА МАЙНОВОГО СТАНУ АТ «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО» А НАПРЯМИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ	38
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	38
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану АТ «Житомиробленерго» ..	46
2.3. Оцінка майнового стану АТ «Житомиробленерго»	63
2.4. Напрями покращення майнового стану підприємства	76
Висновки до розділу 2.....	92
ВИСНОВКИ	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	98
ДОДАТКИ.....	107

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасній економічній науці зростає значення досліджень, пов'язаних з оцінкою майнового стану підприємств, що обумовлено необхідністю забезпечення ефективного управління ресурсами у динамічному та непередбачуваному ринковому середовищі. Майновий стан підприємства відображає рівень сформованості та структуру його активів, здатність забезпечувати безперервність виробничого процесу, фінансову стійкість, інвестиційну привабливість і довгострокову конкурентоспроможність.

Системна оцінка майнового стану дозволяє розробити комплексну модель управління активами, яка враховує не лише кількісні параметри, а й якісні характеристики основних засобів, оборотних ресурсів, нематеріальних активів. Це забезпечує фундамент для удосконалення управлінських рішень, побудови ефективної політики оновлення матеріально-технічної бази, покращення структури балансу та підвищення рентабельності діяльності.

Таким чином, теоретична актуальність теми зумовлена потребою подальшого розвитку науково-методичних підходів до аналізу та покращення майнового стану підприємств в умовах економічної невизначеності, цифровізації обліку, трансформації бухгалтерської звітності та зростаючих вимог до ефективності управління ресурсами.

Грунтовно окремі напрями аналізу майнового стану підприємства та відповідні методичні способи й прийоми розглянуто в роботах таких авторів: Ю.М. Тютюнник, С.В. Тютюнник, О.В. Єгорова, Л.О. Дорогань-Писаренко, Є.Є. Іонін, М.Р. Лучко, Т.Ю. Мельник, С.М. Жукевич, А.І. Фаріон, Ю.С. Цал-Цалко, Ю.Ю. Мороз, Л.А. Суліменко та інших. Аналіз наукових праць свідчить, що деякі вчені, розглядаючи теоретичні та прикладні аспекти оцінки (діагностики, експрес-діагностики) майнового стану підприємства, зосереджують увагу на визначенні показників стану та ефективності використання основних засобів.

Враховуючи зазначене, актуальними залишаються питання обґрунтування комплексного підходу до оцінювання майнового стану суб'єктів підприємницької

діяльності з метою формування якісного та оперативного інформаційно-аналітичного підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо поліпшення як в цілому фінансового стану підприємств, так і майнового зокрема. Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань бакалаврської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є узагальнення та подальший розвиток теоретико-методичних підходів до оцінки майнового стану підприємства, а також розробка практичних рекомендацій щодо його покращення в сучасних умовах господарювання.

Поставлена мета обумовила вирішення наступних **завдань**:

- визначити економічний зміст оцінки майнового стану підприємства;
- дослідити систему оцінки майнового стану підприємства;
- обґрунтувати методичні засади оцінки майнового стану підприємства;
- проаналізувати нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері оцінки майнового стану підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства;
- провести діагностику фінансово-економічного стану АТ «Житомиробленерго»;
- проаналізувати майновий стан АТ «Житомиробленерго»;
- визначити напрями покращення майнового стану АТ «Житомиробленерго».

Об’єктом дослідження виступає система управління підприємством в частині формування, використання та збереження його майнового потенціалу.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні засади оцінки майнового стану підприємства, а також напрями його оптимізації з урахуванням фінансово-економічної стабільності суб’єкта господарювання.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: аналітичний – для вивчення

показників майнового стану підприємства; системного аналізу – для виявлення взаємозв’язків між структурою активів і фінансовими результатами; економіко-статистичний – для обробки числових даних; графічний – для візуалізації змін у динаміці основних показників; метод порівнянь – для зіставлення з нормативними значеннями та кращими практиками; індукції та дедукції – для формування узагальнень і висновків щодо шляхів покращення майнового стану.

Інформаційною базою дослідження виступили наукові фахові, навчальні та методичні публікації провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, чинне законодавство України, статистичні дані, дані фінансової та управлінської звітності досліджуваного підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у обґрунтуванні ефективних підходів до оцінки майнового стану підприємства та розробці дієвих заходів щодо його покращення в умовах сучасного економічного середовища.

На основі результатів аналітичної частини дослідження розроблено практичні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності використання активів, зниження витрат, мінімізацію ризиків та зміцнення фінансової стійкості. Визначено економічний ефект від реалізації запропонованих заходів, зокрема очікуване зниження витрат, покращення показників рентабельності, подовження строку служби основних засобів та підвищення загального рівня платоспроможності підприємства. Отримані результати можуть бути використані у практичній діяльності підприємств для ухвалення управлінських рішень щодо оптимізації структури майна та покращення фінансового стану.

Структура та обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи. Бакалаврська кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 106 сторінках друкованого тексту. Робота містить 26 таблиць та 8 рисунків. Список використаних джерел налічує 89 найменувань. Робота містить 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність оцінки майнового стану підприємства

У сучасних умовах господарювання майновий стан підприємства є ключовим об'єктом управління та контролю, адже саме від структури, динаміки та ефективності використання активів залежить фінансова стійкість, конкурентоспроможність і інвестиційна привабливість підприємства.

Відповідно до частини першої статті 145 Господарського кодексу України [19], майновий стан сторін у правовідносинах із суб'єктом господарювання розглядається як сукупність належних йому майнових прав та обов'язків, що відображається у системі бухгалтерського обліку його діяльності. У Положенні про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затвердженому спільним наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26 січня 2001 року № 49/121, фінансовий стан підприємства трактується як сукупність аналітичних показників, що характеризують структуру, розміщення та використання ресурсів підприємства, а також його фактичні та перспективні можливості [62].

Наукове осмислення поняття фінансового стану також отримало широке висвітлення у фаховій літературі. Так, А.Г. Корбутяк та М.М. Бута тлумачать фінансовий стан як економічну категорію, що відображає фактичну та потенційну здатність підприємства забезпечувати належне фінансування власної господарської діяльності, здійснювати розвиток і виконувати фінансові зобов'язання перед іншими суб'єктами ринку [33].

С. І. Бегун розглядає фінансовий стан як інтегральну характеристику, яка відображає якість управління як виробничими, так і фінансовими процесами на підприємстві, та є результатом впливу сукупності зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин. Він окреслює це поняття через систему показників, які

визначають поточний стан капіталу, його обіг, здатність підприємства обслуговувати зобов'язання й ефективно здійснювати фінансування своєї діяльності [7].

На думку Р.М. Скриньковського, фінансовий стан є комплексним поняттям, яке охоплює забезпечення підприємства необхідними фінансовими ресурсами, доцільність їхнього розподілу та використання, характер фінансових взаємин з іншими суб'єктами, рівень платоспроможності та фінансової стійкості [70].

Відповідно до Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затвердженого спільним наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26 січня 2001 року № 49/121, фінансовий стан суб'єкта господарювання класифікується як задовільний або незадовільний. У випадку задовільного фінансового стану підприємства спостерігається стабільний рівень ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, забезпеченість власними оборотними ресурсами та раціональне використання наявних активів. Натомість незадовільний стан виявляється у неефективному розміщенні й використанні ресурсів, зниженій платоспроможності, наявності заборгованості перед бюджетом та з виплати заробітної плати, а також у нестабільній фінансовій ситуації, обумовленій негативними тенденціями у виробництві та реалізації продукції [62].

О. О. Терещенко, аналізуючи фінансовий стан підприємств, пропонує двоетапну класифікацію, в якій задовільний стан ототожнюється з ефективним використанням ресурсів, своєчасним виконанням фінансових зобов'язань, наявністю достатніх власних коштів, що дає змогу уникати високих ризиків, а також перспективами стабільного прибутку. Натомість незадовільний фінансовий стан, на думку автора, проявляється у низькій платоспроможності, неефективному використанні ресурсів, імобілізації засобів виробництва. Граничною формою такого стану є банкрутство, коли підприємство вже неспроможне розраховуватись із боргами [79].

З огляду на вищезазначене, можна зробити висновок, що для задовільного

майнового стану характерні такі ключові ознаки: здатність самостійно, за рахунок власного капіталу, фінансувати запаси й витрати; своєчасне виконання зобов'язань; стабільна ліквідність; ефективне управління ресурсами; наявність достатніх власних фінансових ресурсів, що дозволяє уникати критичних ризиків.

Фінансовий стан і майновий стан підприємства є взаємопов'язаними, проте не тотожними економічними категоріями. Вони мають спільну інформаційну базу – дані бухгалтерського обліку – однак різняться за сутністю, цільовим призначенням та сферою застосування (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Місце майнового стану підприємства в системі фінансів

Джерело: розроблено автором

У науковій економічній літературі питання оцінки майнового стану підприємства розглядається з різних позицій. Значна частина дослідників зосереджується на аналізі структури активів, динаміки змін майнових компонентів, їх ефективності використання, а також взаємозв'язку між елементами майна та джерелами його формування. Така багатовекторність досліджень обумовлена складністю самого поняття «майновий стан» та необхідністю його комплексної діагностики у контексті фінансово-господарської

діяльності суб'єктів підприємництва.

Одним із найбільш поширених підходів є аналіз технічного стану основних засобів підприємства. Зокрема, І.А. Бержанір виділяє серед ключових індикаторів такі коефіцієнти, як знос, придатність, оновлення, вибуття та приріст основних засобів [9]. Подібну точку зору підтримує і Р.М. Скриньковський, який, крім зазначених показників, рекомендує включати до системи експрес-діагностики коефіцієнти фондovіддачі, фондомісткості, фондоозброєності, а також індикатори використання устаткування – інтенсивного, екстенсивного та інтегрального типів. Такий підхід дає змогу детально оцінити рівень технологічної бази підприємства та ефективність її використання [70].

У галузевих дослідженнях, зокрема в роботах О.Ф. Андросової, оцінка майнового стану базується на комплексі показників, що характеризують основні засоби та їх роль у загальній структурі активів: валюта балансу, середня вартість основних засобів, їх частка в активах, коефіцієнт мобільності, фондоозброєність і фондovіддача. Такий підхід дозволяє оцінити не лише фізичний, а й економічний стан матеріальної бази підприємства [4].

На окрему увагу заслуговує методика оцінювання майнового стану на основі агрегованого балансу, запропонована Н.Ю. Захаровою. Вона передбачає узагальнення активів і пасивів у функціональні групи з метою виявлення фінансової збалансованості та пропорційності розвитку майна. Застосування агрегованого балансу дозволяє глибше зрозуміти структуру фінансування майна та обґрунтовано оцінити його стабільність [29].

Теоретичне осмислення сутності самого поняття «майновий стан підприємства» також варіюється серед науковців. Так, Мамедова С.М. інтерпретує майновий стан як поєднання економічних і правових характеристик, що формуються на основі майнових прав, зобов'язань і облікової політики підприємства [45]. У свою чергу, Кучеренко В. М., Савченко В. В. трактують це поняття як сукупність активів і зобов'язань, які відображаються в бухгалтерському обліку та відображають господарську діяльність підприємства [39].

Багато дослідників визначають майновий стан як характеристику фінансового стану підприємства, що дозволяє оцінити склад, структуру і розміщення активів і пасивів. У цьому контексті поняття набуває більш прикладного значення, стаючи важливим елементом у процесі фінансової діагностики.

О.К. Добикіна наголошує на ролі динаміки активів, яка формується під впливом фінансових результатів попередніх періодів [24]. І.А. Бержанір акцентує на впливі майнових прав і зобов'язань на внутрішню організацію підприємства та його взаємодію з зовнішнім середовищем. Інші автори розглядають майновий стан як системну категорію, що відображає зміни у складі і структурі активів і пасивів, з огляду на джерела їх фінансування та ефективність використання [9].

Значну увагу у сучасних дослідженнях приділяється і нормативно-правовим аспектам визначення майна. Так, згідно з Господарським кодексом України, підприємство – це юридична особа з відокремленим майном, яка володіє самостійним балансом, банківськими рахунками і правами на майно, яке використовується у господарській діяльності [19]. Стаття 139 ГКУ уточнює, що майном вважається сукупність речей і нематеріальних цінностей, що мають вартісне вираження та відображаються в обліку підприємства.

Таким чином, узагальнення наукових підходів дозволяє зробити висновок, що майновий стан підприємства є багатокомпонентною характеристикою, яка включає кількісні та якісні параметри активів і зобов'язань, а також відображає економічну доцільність, юридичну визначеність та динамічну змінність майна у процесі господарської діяльності. Для його об'єктивної оцінки необхідно використовувати систему показників, яка б враховувала не лише фізичний стан майна, але й джерела його формування, ефективність використання та здатність генерувати дохід у майбутньому.

Майновий стан підприємства характеризується як сукупність його активів, зобов'язань та власного капіталу, що відображаються у фінансовій звітності на певну дату. Його оцінка здійснюється на основі аналізу структури балансу, в якому зафіксовано обсяг і склад майна підприємства, джерела його формування,

а також співвідношення між різними елементами активів і пасивів. Отже, майновий стан відображає те, чим фактично володіє підприємство, які ресурси воно має у своєму розпорядженні та в який спосіб ці ресурси були залучені.

У свою чергу, фінансовий стан підприємства є ширшим поняттям, що включає не лише аналіз активів і пасивів, а й оцінку здатності підприємства виконувати свої зобов'язання, забезпечувати безперервність виробничої діяльності, підтримувати ліквідність, фінансову стійкість і платоспроможність. Фінансовий стан характеризується системою аналітичних показників, що дозволяють оцінити ефективність управління фінансовими ресурсами, рівень ризиків, інвестиційну привабливість і перспективи розвитку суб'єкта господарювання [29].

Таким чином, майновий стан становить основу для формування фінансового стану підприємства, оскільки саме структура та обсяг майна та зобов'язань є первинним матеріалом для проведення фінансового аналізу. Водночас фінансовий стан не обмежується лише оцінкою наявних матеріальних і фінансових ресурсів, а охоплює ширший спектр показників, що відображають результативність фінансово-господарської діяльності та здатність підприємства адаптуватися до умов ринкового середовища. Отже, між цими категоріями існує тісний функціональний зв'язок: майновий стан визначає потенціал підприємства, тоді як фінансовий стан відображає ефективність його реалізації.

Отже, під майновим станом слід розуміти систему економічних характеристик, що відображають наявність, склад, структуру, динаміку та ефективність використання активів підприємства, а також співвідношення між активами і джерелами їх фінансування. Іншими словами, це якісно-кількісна характеристика ресурсної бази суб'єкта господарювання [24].

Формування уявлення про майновий стан здійснюється через аналіз активів підприємства, як за джерелами їх формування (власні чи залучені), так і за напрямками використання (основні засоби, виробничі запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти тощо).

Значення оцінки майнового стану для суб'єктів господарювання наведено

на рис. 1.2.

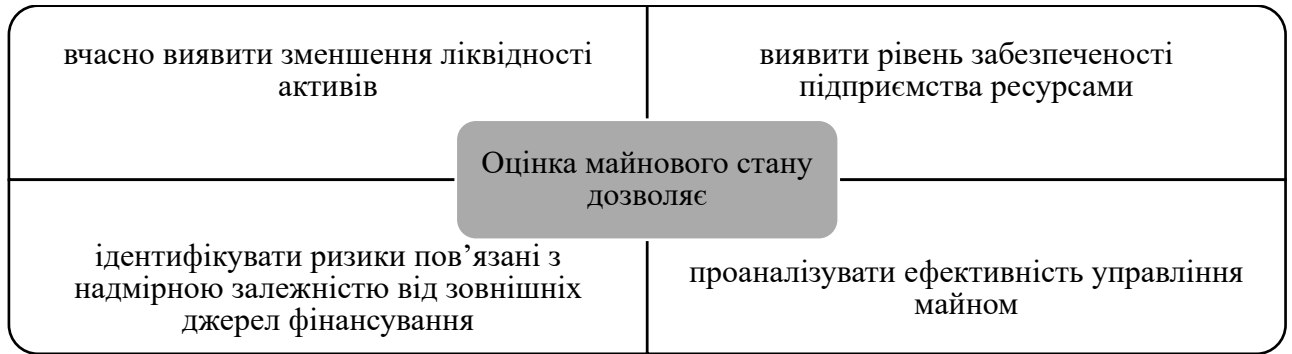

Рис. 1.2. Значення оцінки майнового стану для суб'єктів господарювання

Джерело: сформовано автором на основі [24]

Також оцінка майнового стану дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо модернізації, оптимізації активів, диверсифікації джерел фінансування тощо

Для зовнішніх користувачів інформації (інвесторів, кредиторів, органів державного регулювання) оцінка майнового стану є критично важливою при прийнятті рішень щодо співпраці з підприємством [29].

Активи підприємства можна класифікувати за різними ознаками (табл. 1.1):

Таблиця 1.1

Класифікація майна підприємства

Критерій	Види майна
За формою існування	Матеріальні (основні засоби, запаси), нематеріальні (ПЗ, ліцензії), фінансові (цінні папери)
За функціональним призначенням	Операційні, інвестиційні, фінансові
За ліквідністю	Високоліквідні (гроші, депозити), малоліквідні (будівлі, машини)
За джерелами формування	Власні (статутний капітал, нерозподілений прибуток), залучені (кредити, зобов'язання)

Джерело: сформовано автором на основі [53; 70]

Відповідно до підходу, запропонованого М. Й. Шереметою [3], майно підприємства класифікується за кількома критеріями, серед яких: функціональна форма, джерела формування, участь у виробничо-господарських процесах, характер володіння, рівень ліквідності, а також специфіка обслуговування певних напрямів діяльності (рис. 1.1).

Таке розмежування дозволяє детальніше аналізувати склад майна та

забезпечувати його раціональне використання.

І. О. Бланк розглядає активи як сукупність економічних ресурсів підприємства, що мають майнову природу та залучені в господарську діяльність для отримання прибутку. Весь обсяг майна, яким володіє підприємство і який обліковується в його балансі, він визначає як активи. При цьому акцент ставиться не лише на матеріальну складову активів, а й на їх фінансову сутність. Особливо підкреслюється, що активи мають бути у власності або законному розпорядженні підприємства.

Б. Є. Бачевський також доповнює розуміння активів, акцентуючи увагу на їх управлінських характеристиках, що дозволяє більш повно охарактеризувати сутність майна підприємства як об'єкта управління (див. рис. 1.3) [6, с. 154].

Рис. 1.3. Основні характеристики майна підприємства як об'єкта дослідження

Джерело: сформовано автором на основі [6; 70]

Інформаційною базою є форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», а також Примітки до фінансової звітності, звіт про фінансові результати (форма №2) та звіт про рух грошових коштів. Додатково використовуються внутрішні документи: інвентаризаційні описи, акти оцінки майна, звіти про аудит, тощо.

Поняття «майновий стан» охоплює сукупність активів підприємства, джерел їх формування, структуру капіталу, а також показники ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. У вузькому сенсі майновий стан розглядається як стан активної частини балансу підприємства, яка забезпечує виробничо-господарську діяльність [10].

Майновий стан є динамічною характеристикою, що змінюється під впливом як внутрішніх (політика управління активами, обсяг виробництва, інвестиційна активність), так і зовнішніх чинників (зміни ринкової кон'юнктури, податкове та правове регулювання, рівень інфляції тощо).

Оцінка майнового стану підприємства є важливим елементом фінансово-економічного аналізу, що дозволяє визначити рівень забезпеченості господарюючого суб'єкта матеріальними ресурсами, ефективність їх використання, а також здатність підприємства підтримувати стабільну діяльність у довгостроковій перспективі.

Оцінка майнового стану виконується з метою:

- виявлення реального обсягу та структури активів;
- визначення достатності капіталу для поточної та стратегічної діяльності;
- оцінки співвідношення власних і позикових коштів;
- обґрунтування управлінських рішень щодо інвестування, модернізації, реорганізації тощо.

Управлінське значення оцінки майнового стану полягає в можливості вчасного виявлення негативних тенденцій у структурі активів або пасивів, прогнозуванні загроз фінансовій стабільності та розробці заходів для покращення структури балансу [18].

Ключовими показниками, які використовуються для оцінки майнового стану, є:

- загальна вартість активів;
- частка необоротних і оборотних активів у їх структурі;
- коефіцієнт зносу основних засобів;
- показники ліквідності та платоспроможності;

- рівень фінансової незалежності (автономії).

Під час оцінки також враховується якісна характеристика активів, зокрема їх придатність до експлуатації, ступінь оновлення, амортизаційна політика, оборотність оборотних засобів.

Майновий стан підприємства змінюється під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників (рис. 1.4).

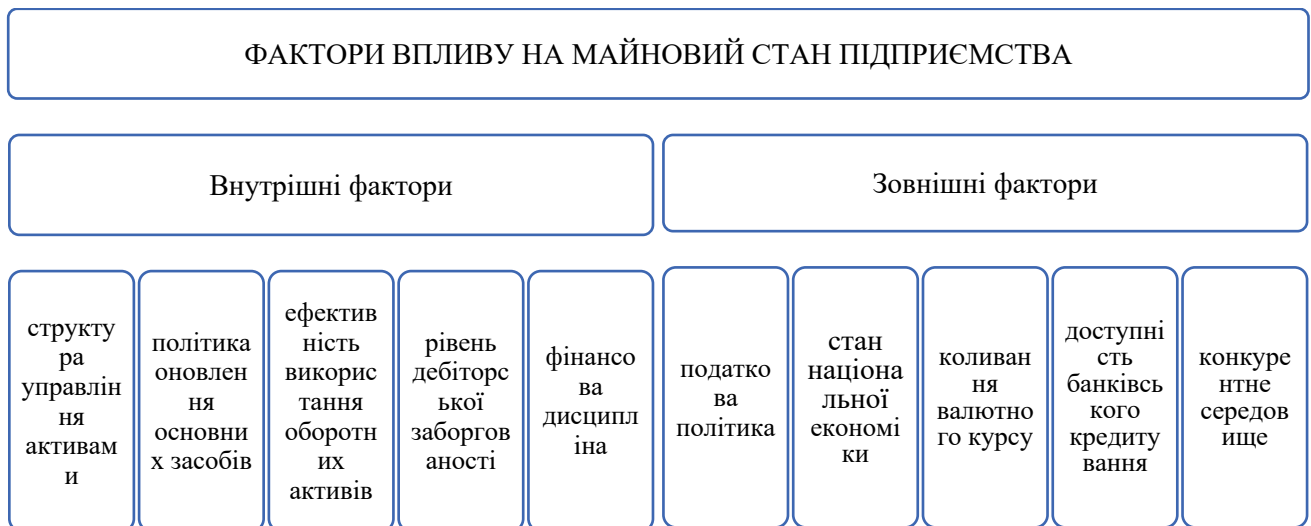

Рис. 1.4. Фактори впливу на майновий стан підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [10; 18]

Особливу увагу варто приділяти інфляційним процесам, які можуть штучно змінювати вартість активів, спотворюючи реальну картину майнового стану підприємства.

Загалом, оцінка майнового стану підприємства є багатоаспектним процесом, що вимагає комплексного підходу до аналізу структури і динаміки активів та зобов'язань, з урахуванням фінансово-господарських умов функціонування підприємства.

Оцінка майнового стану підприємства – це системна процедура, яка дозволяє виявити потенціал підприємства, його фінансову стійкість, ефективність використання ресурсів та перспективи розвитку. У ринкових умовах така оцінка набуває особливої актуальності, оскільки дає змогу запобігати ризикам, виявляти резерви підвищення ефективності діяльності та підвищувати рівень економічної безпеки підприємства.

1.2. Система оцінки майнового стану підприємства

Майновий стан підприємства – це один із ключових параметрів, який відображає реальний економічний потенціал суб'єкта господарювання, рівень використання його активів та ефективність управління ресурсами. Стан майна підприємства безпосередньо впливає на конкурентоспроможність, інвестиційну привабливість, платоспроможність та загальну фінансову стійкість. У зв'язку з цим формування та застосування дієвої системи оцінки майнового стану є важливою складовою стратегічного та оперативного управління підприємством.

Оцінка майнового стану підприємства передбачає не лише визначення кількісних і якісних характеристик активів і пасивів, але й аналіз ефективності їх використання, структури, динаміки змін і джерел формування. На думку І.А. Бержаніра, система оцінки майнового стану повинна бути комплексною та включати як показники ефективності використання основних засобів, так і загальні показники структури балансу [9].

Система оцінки – це сукупність принципів, методів, показників, інформаційного забезпечення, яка дозволяє здійснити всебічний аналіз майнового стану підприємства та зробити відповідні управлінські висновки. Така система повинна бути адаптованою до змін у зовнішньому середовищі, галузевих особливостей та типу підприємства.

Під системою оцінки майнового стану підприємства розуміють упорядкований комплекс елементів, які взаємодіють між собою з метою формування об'єктивного уявлення про обсяг, структуру, динаміку та ефективність використання майна суб'єкта господарювання. Така система включає в себе індикатори, інформаційні джерела, методи аналізу, а також організаційні аспекти управління процесом оцінки [18].

Оцінка майнового стану не є разовою дією – це безперервний процес, інтегрований у загальну систему фінансово-економічного управління підприємством. Його результати використовуються для стратегічного планування, управління активами, прийняття рішень щодо реорганізації чи

санації, а також у процесі взаємодії із зовнішніми контрагентами – банками, інвесторами, податковими органами тощо.

Система оцінки майнового стану – це цілісний комплекс методик, принципів, показників і процедур, які використовуються для збору, аналізу та інтерпретації інформації про активи і пасиви підприємства. Вона має включати:

- методи аналізу структури активів та пасивів;
- методи оцінки ефективності використання основних засобів;
- оцінку джерел формування майна;
- визначення тенденцій у зміні майнового стану.

На думку С.І. Яценка, система повинна не лише надавати інформацію для аналізу, але й забезпечувати дієвість управлінських рішень шляхом формування практичних рекомендацій [88, с. 88].

Основні елементи системи оцінки майнового стану наведені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Основні характеристики системи оцінки майнового стану

Елемент системи	Зміст / приклади
Об'єкти оцінки	- Основні засоби - Оборотні активи - Нематеріальні активи - Власний та позиковий капітал - Зобов'язання та джерела фінансування - Загальна структура балансу
Показники оцінки	- Коефіцієнт зносу та оновлення основних засобів - Коефіцієнт фондівдачі та фондомісткості - Частка необоротних активів у загальних активах - Коефіцієнт мобільності активів - Питома вага власного капіталу в структурі джерел фінансування
Суб'єкти оцінки	- Внутрішні: керівництво, економісти, бухгалтери - Зовнішні: аудитори, інвестори, кредитори, податкові органи
Методи оцінки	- Бухгалтерський метод - Фінансово-економічний аналіз - Порівняльний (бенчмаркінг) - Експертний - Моделюючий
Інформаційна база	- Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма №1) - Звіт про фінансові результати (Про сукупний дохід) (форма №2) - Примітки до фінансової звітності - Дані внутрішнього обліку та аудиту

Науковець Скриньковський Р.М. вважає, що ключовими індикаторами діагностики майнового стану є коефіцієнти зносу, придатності, оновлення, вибуття, фондovіддачі, фондомісткості, фондоозброєності, технічної озброєності, а також коефіцієнти інтенсивного та екстенсивного використання активів [70, с. 221].

Андросова О.Ф. стверджує, що для підприємств промислових галузей вагоме значення мають також показники фондоозброєності та технічної озброєності праці, оскільки вони прямо впливають на продуктивність та ефективність використання виробничого потенціалу [4, с. 119].

Система оцінки майнового стану повинна виконувати низку важливих функцій:

- Інформаційна – формування достовірної інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.
- Контрольна – виявлення неефективних напрямів використання майна та вчасне реагування на виявлені відхилення.
- Прогностична – оцінка майбутнього стану активів підприємства та формування сценаріїв їх використання.
- Оціночна – формування загальної оцінки вартості та структури майна.
- Аналізу ризиків – виявлення факторів, що негативно впливають на стан активів.

У науковій літературі виділяють кілька підходів до побудови системи оцінки:

1. Класичний бухгалтерський підхід – базується на використанні балансових даних і первинної облікової інформації.
2. Фінансово-аналітичний підхід – передбачає розрахунок фінансових коефіцієнтів і порівняльний аналіз у динаміці.
3. Моделюючий підхід – використовує математичні моделі, що дозволяють прогнозувати зміни майнового стану.
4. Інтегрально-рейтинговий підхід – базується на узагальненій оцінці через інтегральний показник або рейтинг.

Як зазначає Захарова Н.Ю., важливим кроком є формування агрегованого балансу, що дозволяє оцінити структуру та динаміку активів і пасивів з урахуванням агрегованих груп [29, с. 190].

З метою ефективного функціонування системи оцінки майнового стану доцільно класифікувати показники за різними ознаками:

1. За видом активів: показники основних засобів, нематеріальних активів, оборотних активів.
2. За характером аналізу: структурні, динамічні, ефективності використання.
3. За призначенням: діагностичні, прогностні, аналітичні.
4. За формою вираження: абсолютні та відносні показники.

Добикіна О.К. звертає увагу на те, що динаміка майнового стану повинна розглядатися в контексті впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, таких як зміна ринкової кон'юнктури, державна політика, інвестиційна активність [24, с. 13].

Для того щоб система оцінки майнового стану підприємства функціонувала ефективно та забезпечувала обґрунтоване управлінське рішення, необхідно дотримуватись низки ключових умов. По-перше, важливою передумовою є наявність достовірної, актуальної та повної інформаційної бази. Фінансова та управлінська звітність має формуватися відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку або МСФЗ, містити точні, своєчасні та верифіковані дані про активи, зобов'язання, джерела фінансування тощо. По-друге, оцінка майнового стану повинна проводитись регулярно – не лише на кінець звітного періоду, а й в оперативному режимі для виявлення поточних змін у структурі майна підприємства.

Третім чинником є застосування сучасних методів обробки та аналізу даних. Використання програмного забезпечення, автоматизованих систем управління підприємством (ERP), засобів візуалізації та прогнозування дозволяє підвищити точність розрахунків, оперативність прийняття рішень і мінімізувати людський фактор. Четверта умова – наявність кваліфікованого аналітичного персоналу, який володіє методиками оцінки, вміє працювати з великими

масивами даних і застосовує економіко-математичні моделі. І, нарешті, п'ятою умовою є забезпечення порівнюваності показників у динаміці. Це означає, що використовувані дані мають бути уніфікованими за методикою розрахунку та обліку, що дозволяє відслідковувати зміни в майновому стані за кілька періодів та виявляти тенденції.

Таким чином, тільки за дотримання вищезазначених умов система оцінки майнового стану здатна забезпечити об'єктивну, повну і достовірну картину економічного потенціалу підприємства та слугувати дієвим інструментом управління.

Для забезпечення об'єктивності та дієвості система оцінки має базуватись на таких принципах (рис. 1.5).

Рис. 1.5. Принципи побудови ефективної системи оцінки

Джерело: сформовано автором на основі [39]

Ці принципи є ключовими для формування повноцінного аналітичного середовища всередині підприємства.

Упровадження ефективної системи оцінки майнового стану підприємства має важливе значення для забезпечення його фінансової стабільності та сталого розвитку. Така система дозволяє своєчасно виявляти негативні зміни у структурі майна, що є критично важливим для запобігання фінансовим ускладненням. Зокрема, регулярний аналіз дає змогу встановити ознаки погіршення структури

активів, наприклад, зростання частки малоліквідних засобів або застарілих основних фондів. Це, у свою чергу, формує основу для прийняття рішень щодо модернізації основних засобів, оновлення матеріально-технічної бази та впровадження інновацій.

Крім того, системна оцінка майнового стану сприяє оптимізації структури активів і пасивів підприємства, дозволяє забезпечити баланс між джерелами фінансування та напрямками інвестування. Це дає змогу знизити ризики втрати платоспроможності, уникнути перевищення зобов'язань над наявними ресурсами та підвищити загальну фінансову стійкість. У підсумку, ефективна система оцінки майнового стану не лише забезпечує об'єктивну інформацію для прийняття управлінських рішень, а й виступає інструментом стратегічного управління підприємством, підвищуючи рівень його конкурентоспроможності та адаптивності до змін зовнішнього середовища.

Залежно від рівня автоматизації та глибини аналітики, виділяють такі типи систем:

- Ручна система – аналіз проводиться на основі таблиць, звітів у Microsoft Excel.
- Автоматизована система – застосовуються програми 1С:Підприємство, BAS, SAP, які забезпечують інтеграцію бухгалтерських даних та формування показників в реальному часі.
- Аналітична система з підтримкою BI – використання Power BI, Qlik, Tableau для побудови дашбордів, візуалізацій та моделей прогнозування [3].

Використання сучасних аналітичних платформ дозволяє підприємствам отримувати не лише статичну оцінку, а й прогностичні дані щодо еволюції майнового стану.

Ефективність функціонування системи оцінки майнового стану значною мірою залежить від організації внутрішнього контролю, рівня підготовки кадрів, наявності регламентів, процедур та політик управління активами.

З боку керівництва важливо забезпечити:

- контроль за правильністю та своєчасністю обліку активів;

- регулярну інвентаризацію;
- оновлення облікової політики;
- впровадження IT-систем контролю та обліку майна.

Таким чином, система оцінки майнового стану – це цілісна сукупність інструментів, процесів і регламентів, що дає змогу підприємству здійснювати моніторинг свого ресурсного потенціалу, ефективно управляти ним і забезпечувати фінансову стійкість.

Система оцінки майнового стану підприємства є важливою складовою управлінського процесу, яка забезпечує комплексне уявлення про стан, структуру та ефективність використання майна. Вона охоплює сукупність об'єктів оцінки, показників, методів, суб'єктів та інформаційної бази, що дозволяє формувати обґрунтовані управлінські рішення. Ефективне функціонування цієї системи сприяє своєчасному виявленню проблем, пов'язаних з оновленням основних засобів, оптимізацією активів і зобов'язань, а також підвищенню фінансової стійкості підприємства. Для досягнення повної дієвості оцінювання необхідно дотримуватись принципів регулярності, об'єктивності, достовірності даних та професійного підходу до аналізу. Таким чином, система оцінки майнового стану виступає важливим інструментом не лише контролю, а й стратегічного планування й розвитку підприємства.

1.3. Методичні засади оцінки майнового стану підприємства

У сучасних умовах господарювання підприємства діють в умовах динамічного ринкового середовища, що потребує постійного моніторингу та аналізу їхнього фінансово-економічного становища. Однією з ключових складових такого аналізу є оцінка майнового стану, яка дозволяє визначити рівень забезпеченості підприємства ресурсами, ефективність їх використання, структуру активів і пасивів, а також здатність до стабільного функціонування та розвитку.

Методичні засади оцінки майнового стану передбачають систематизований підхід до вибору об'єктів аналізу, визначення релевантних показників, застосування відповідних методів та джерел інформації. Застосування науково обґрунтованих методичних підходів дозволяє забезпечити об'єктивність оцінювання, порівнянність результатів у динаміці та їхню адаптованість до конкретних умов діяльності підприємства [39].

Розглянемо основні принципи, підходи та методи оцінювання майнового стану підприємства, визначено їх практичне значення та можливості використання в управлінні підприємницькою діяльністю.

Оцінка майнового стану підприємства ґрунтується на поєднанні науково обґрунтованих методів, що дозволяють кількісно й якісно визначити вартість, структуру, ефективність використання та динаміку змін активів підприємства. Методичні засади включають загальні теоретичні підходи, алгоритми обчислення показників, джерела інформації та нормативне забезпечення процесу оцінювання.

Таким чином, майновий стан підприємства слід розглядати як комплексне уявлення про майнові права й обов'язки суб'єкта господарювання, які формуються у зв'язку з рухом, структурою і розподілом активів і пасивів. Він також є важливим індикатором у системі діагностики фінансового стану, оскільки відображає здатність підприємства функціонувати стабільно та ефективно.

Оперативна оцінка майнового стану найчастіше здійснюється за допомогою експрес-діагностики, яка ґрунтується на виявленні основних індикаторів стану підприємства та можливих загроз його стабільності [25]. Такий підхід дозволяє швидко оцінити стан майна, не вдаючись до складних обчислень, і своєчасно виявити можливі прояви фінансової нестабільності.

Отже, експрес-діагностика майнового стану – це швидкий метод оцінки обсягу та структури майна, зобов'язань і власного капіталу підприємства з метою виявлення потенційних ризиків на ранній стадії.

До основних напрямів аналізу майнового стану належать:

1. визначення ринкової та балансової вартості майна;
2. аналіз руху грошових потоків;
3. вивчення структури майнових прав і зобов'язань;
4. оцінка змін у власному капіталі підприємства [25].

Радзіховська Ю. М., Саранюк С. С. [66] окреслюють кілька методів для оцінювання майнового стану, серед яких:

- спрощений підхід, що базується на аналізі динаміки зміни загальної вартості майна в межах певного звітного періоду;
- методика порівняльного балансу, що використовує елементи горизонтального й вертикального аналізу структури активів і пасивів;
- матричний підхід, який дозволяє аналізувати взаємозв'язок між елементами майна та джерелами його формування, з опорою на дані бухгалтерського балансу.

У свою чергу, Тараруєв Ю. О. [76] пропонує використовувати для аналізу такі показники, як рівень зносу основних засобів, індекс їх оновлення та коефіцієнт вибуття. Важливим також є визначення питомої ваги активної частини основних фондів у їх загальному обсязі.

Серед іншого, Семенова К. Д. [67] радить оцінювати майновий стан підприємства, використовуючи такі ключові індикатори: коефіцієнт зносу, коефіцієнт оновлення, а також частка основних засобів у загальній структурі активів.

У науковій літературі наведено дещо відмінний набір показників, які використовуються для оцінювання майнового стану підприємства. До таких належать: рівень зносу основних засобів, коефіцієнти оновлення та вибуття основних засобів, загальна сума балансу підприємства, а також частка активної складової необоротних активів у їх загальному обсязі [77].

У процесі узагальнення підходів до оцінки майнового стану дослідниця Носова Є. А. запропонувала класифікацію відповідних показників за такими групами [56, с. 55]:

- Показники стану основних засобів, зокрема коефіцієнти зносу та

придатності;

- Показники руху основних засобів, включаючи коефіцієнти оновлення й вибуття;
- Показники структури оборотних активів, наприклад, частка основних засобів у загальних активах, питома вага виробничих оборотних засобів у складі обігових коштів, частка довгострокових фінансових вкладень у структурі активів, а також індекс мобільності активів;
- Показники ефективності використання основних засобів, серед яких: фондівіддача, фондомісткість та фондоозброєність.

На основі дослідження, представленого у праці [25], сформовано систему індикаторів, які дають змогу здійснювати оцінку ефективності використання майнових ресурсів підприємства. Основними з них є:

1. Показники, що характеризують процес відтворення основних засобів (зокрема, коефіцієнти оновлення, вибуття, зносу та придатності);
2. Показники, що відображають ефективність експлуатації основних засобів (фондовіддача, фондоозброєність праці, рентабельність, рівень використання виробничих потужностей).

Своєю чергою, Фролова Т. О. [82] запропоновано інший підхід до систематизації показників, що характеризують використання майна підприємства:

- Показники відтворення основних засобів (зокрема коефіцієнти зносу, придатності, оновлення, вибуття та приросту);
- Узагальнені індикатори ефективності (фондовіддача, фондомісткість, рентабельність основних засобів, фондоозброєність та технічна озброєність праці);
- Часткові показники використання обладнання, що включають коефіцієнти інтенсивного, екстенсивного, інтегрального використання, а також коефіцієнт змінності функціонування устаткування.

В таблиці 1.3 наведено показники оцінювання майнового стану підприємства різними науковцями.

Таблиця 1.3

Порівняння підходів до оцінки майнового стану підприємства за науковими джерелами

Автор / Джерело	Класифікація показників	Перелік ключових показників
Костирко Л. О. [36]	Без поділу на групи	- Коефіцієнт зносу основних засобів - Коефіцієнт оновлення - Коефіцієнт вибуття - Сума балансу - Частка активної частини необоротних активів
Носова Є. А. [56]	1. Стан основних засобів 2. Рух основних засобів 3. Структура оборотних активів 4. Ефективність використання основних засобів	- Коефіцієнт зносу - Коефіцієнт придатності - Коефіцієнт оновлення - Коефіцієнт вибуття - Частка основних засобів у активах - Частка оборотних виробничих засобів - Частка довготермінових фінансових інвестицій - Показник мобільності активів - Фондовіддача - Фондоємність - Фондоозброєність
Семенова К. Д. [67]	1. Відтворення основних засобів 2. Використання основних засобів	- Коефіцієнт оновлення - Коефіцієнт вибуття - Коефіцієнт зносу - Коефіцієнт придатності - Фондовіддача - Фондоозброєність праці - Рентабельність - Коефіцієнт використання виробничих потужностей
Скриньковський Р.М. [70]	1. Відтворення основних засобів 2. Узагальнюючі показники 3. Часткові показники	- Коефіцієнт зносу - Коефіцієнт придатності - Коефіцієнт оновлення - Коефіцієнт вибуття - Коефіцієнт приросту - Фондовіддача - Фондомісткість - Рентабельність основних засобів - Фондоозброєність праці - Технічна озброєність праці - Коефіцієнт інтенсивного, екстенсивного, інтегрального використання обладнання - Коефіцієнт змінності роботи устаткування

Джерело: сформовано автором на основі [36; 56; 67; 70]

До основних методологічних підходів, які використовуються у сучасній практиці оцінки майнового стану, належать [39]:

- Балансовий підхід;
- Доходний підхід;
- Витратний підхід;
- Порівняльний (ринковий) підхід.

Кожен з них має свої сфери застосування, переваги та обмеження (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Основні підходи до оцінки майнового стану підприємства

Підхід	Суть	Переваги	Обмеження
Балансовий	Вартість активів визначається на основі даних бухгалтерського обліку	Простота, доступність	Не враховує реальну ринкову ціну
Доходний	Вартість активів визначається на основі майбутніх доходів	Орієнтація на прибутковість	Високий рівень суб'єктивізму
Витратний	Базується на витратах на відтворення чи заміщення активу	Точність для технічних активів	Не враховує потенційну дохідність
Порівняльний	Вартість визначається на основі ринкових аналогів	Висока ринкова релевантність	Обмежена кількість порівняльних об'єктів

Джерело: сформовано автором на основі [39]

Залежно від мети аналізу та типу активів підприємства можуть застосовуватися комбінації кількох підходів для забезпечення об'єктивності.

Алгоритм методичної оцінки наведено на рис. 1.6. Методичний процес оцінки майнового стану передбачає послідовне виконання таких етапів:

1. Ідентифікація об'єкта оцінки – визначення типу, складу та меж оцінюваних активів.
2. Збір вихідної інформації – фінансова звітність, інвентаризаційні дані, ринкові дані.
3. Вибір методів оцінки – залежно від типу активів, цілей оцінки та доступності даних.
4. Розрахунок аналітичних показників – абсолютних і відносних.
5. Формування висновків – узагальнення результатів та визначення напрямку покращення.

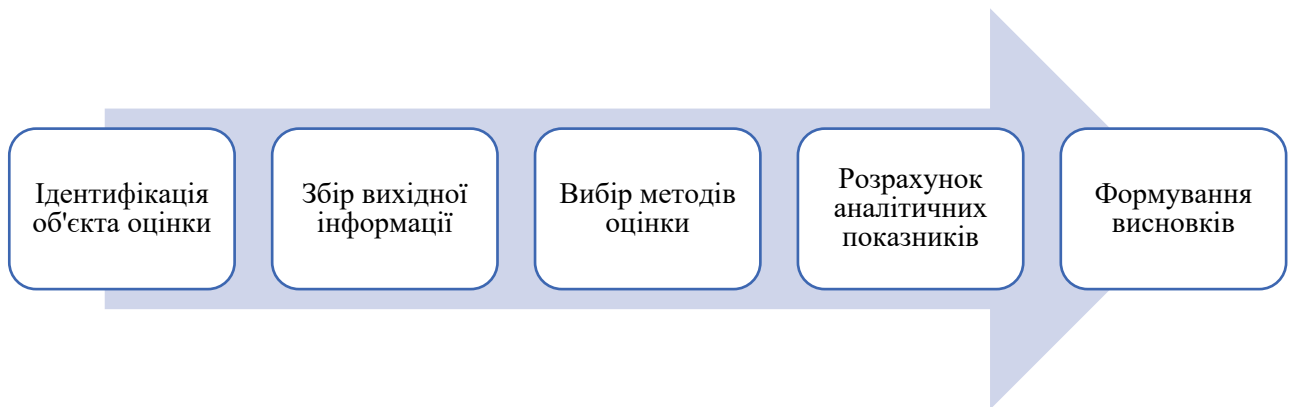

Рис. 1.6. Етапи оцінки майнового стану підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [39]

Попри наявність значної кількості методичних підходів до оцінки майнового стану підприємства, їх практичне застосування нерідко супроводжується низкою обмежень, що знижують об'єктивність та достовірність результатів. Зокрема, однією з ключових проблем є різна якість облікової інформації, яка використовується як база для розрахунків. Часто облікові дані не відображають реального стану активів через неточності в оцінці, несвоєчасність оновлення або спотворення внаслідок застосування різних облікових політик.

Крім того, значну роль відіграє суб'єктивність при виборі вагових коефіцієнтів у процесі інтегрального оцінювання, що може суттєво впливати на остаточні висновки. У складних і нестабільних економічних умовах застосовувані методики часто виявляються недостатньо гнучкими й не враховують змін зовнішнього середовища.

Ще одним обмеженням є відсутність єдиних універсальних стандартів або нормативів, які могли б бути основою для порівняння результатів інтегральної оцінки між різними підприємствами або за різні періоди часу [41].

У зв'язку з цим вважається доцільним поєднання кількох методів оцінки в межах комплексного підходу з обов'язковим проведенням експертного коригування результатів. Такий підхід дозволяє підвищити достовірність оцінки, врахувати специфіку діяльності підприємства, а також адаптувати методику до змін зовнішніх і внутрішніх факторів впливу.

З урахуванням викладених вище положень та аналізу сучасної наукової літератури [79], доцільним є застосування методу еталонного підприємства для комплексного оцінювання інтегрального рівня майнового стану суб'єкта господарювання. Методика, засади реалізації та аналітичний інструментарій цього підходу детально розглянуті у джерелі [39].

На основі систематизації положень наукових досліджень [70], а також узагальнення вітчизняного досвіду та практики діяльності реальних підприємств, було ідентифіковано основні ключові індикатори експрес-оцінювання майнового стану підприємства, зокрема:

- коефіцієнт зносу основних засобів;
- коефіцієнт придатності основних засобів;
- коефіцієнт оновлення;
- коефіцієнт вибуття;
- показник фондівддачі;
- показник фондомісткості;
- рівень фондоозброєності праці;
- показник технічної озброєності праці;
- коефіцієнт інтенсивного використання обладнання;
- коефіцієнт екстенсивного використання устаткування;
- коефіцієнт інтегрального використання засобів праці.

Ці показники дозволяють комплексно оцінити ефективність формування та використання матеріально-технічної бази підприємства, визначити напрями її оновлення та забезпечити прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо зміцнення майнової спроможності господарюючого суб'єкта.

Методичні засади оцінки майнового стану підприємства базуються на поєднанні підходів – від класичних бухгалтерських до сучасних аналітичних – із застосуванням як простих, так і інтегральних методик. Ефективне застосування цих методів дозволяє об'єктивно оцінити економічну стабільність підприємства, спрогнозувати його розвиток і виявити резерви зростання.

У підсумку слід зазначити, що методичні засади оцінки майнового стану

підприємства формують основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на збереження та підвищення ефективності використання активів. Існуючі методи – аналітичні, експертні, порівняльні, моделюючі – забезпечують можливість комплексного підходу до оцінювання, але кожен із них має свої переваги та обмеження.

Найбільш ефективною вважається комбінована методика, яка поєднує кількісні та якісні показники, дозволяє враховувати специфіку галузі, тип підприємства та економічну ситуацію. При цьому важливими умовами для забезпечення достовірності оцінки є: якісна інформаційна база, фаховість аналітичного персоналу, регулярність моніторингу та адаптивність методів до змін середовища.

Таким чином, належне методичне забезпечення процесу оцінки майнового стану сприяє виявленню потенційних ризиків, оптимізації структури активів і зобов'язань, а також формуванню стратегічних напрямів розвитку підприємства.

1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері оцінки майнового стану підприємства

Діагностика майнового стану підприємства є важливим інструментом забезпечення ефективного управління у сферах економіки, фінансів, організації та виробництва. Рівень обґрунтованості управлінських рішень суттєво підвищується за умови використання актуальної, достовірної та повної інформації про структуру, динаміку та ефективність використання майна підприємства, а також з урахуванням довгострокових перспектив його розвитку. У цьому контексті оцінювання майнового стану набуває стратегічного значення, оскільки не лише формує інформаційну базу для управління, але й забезпечує можливість цілеспрямованого впливу на ресурсну забезпеченість та економічну стійкість суб'єкта господарювання.

Для організації обліку, звітності та аналітичної оцінки майнового стану в

Україні діє низка нормативно-правових документів, зокрема Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджене спільним наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26 січня 2001 року № 49/121. Хоча цей документ безпосередньо стосується суб'єктів приватизації, він також встановлює уніфіковані методичні підходи до аналізу фінансово-майнового становища підприємств, що можуть бути адаптовані для діагностики майнового стану будь-якого суб'єкта господарювання [62].

У Положенні зазначено методику розрахунку основних показників, що характеризують структуру та ефективність використання активів, зокрема коефіцієнтів забезпеченості, зносу, оновлення, фондівіддачі тощо. Передбачено використання спрощеної або поглибленої моделі аналізу залежно від мети дослідження та специфіки підприємства. У разі, якщо базовий аналіз не дозволяє зробити вичерпні висновки, проводиться поглиблене оцінювання із застосуванням детальних методичних рекомендацій [62].

Таким чином, аналіз майнового стану на основі чинної нормативної бази забезпечує об'єктивну оцінку техніко-економічного потенціалу підприємства, формує підґрунтя для стратегічного планування та дозволяє своєчасно виявляти і нейтралізувати загрози майнової нестабільності.

Процес оцінки майнового стану підприємства в Україні регламентується комплексом нормативно-правових актів, які визначають правові засади, методологічні підходи, а також формують інформаційне підґрунтя для аналітичних процедур. Актуальність чіткого правового і методичного забезпечення зумовлена потребою у достовірному відображенні фінансового стану підприємства як для внутрішнього менеджменту, так і для зовнішніх користувачів інформації, зокрема інвесторів, кредиторів, державних органів.

Нормативно-правове регулювання у сфері оцінки майнового стану підприємства базується насамперед на таких ключових законодавчих актах:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV (чинний, проте поступово виводиться з правового обігу), який на сьогодні регулює

загальні засади здійснення господарської діяльності, правовий режим майна підприємств, правовий статус суб'єктів господарювання. Його положення поступово інтегруються до Цивільного кодексу України та спеціальних законів у межах гармонізації законодавства з правом Європейського Союзу [19].

2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV, який встановлює основи правового регулювання майнових прав, порядок набуття, розпорядження, використання майна, а також загальні положення про договірні зобов'язання, що прямо впливають на правову природу оцінюваного майна.

3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV (в редакції після змін 2018–2023 років), який регулює порядок ведення бухгалтерського обліку підприємствами різних форм власності, визначає основні принципи формування показників фінансової звітності, що є вихідною точкою для оцінки майнового стану суб'єкта господарювання.

4. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12 липня 2001 року № 2658-III, який визначає основні поняття у сфері оцінки майна, встановлює правові засади професійної діяльності суб'єктів оціночної діяльності та процедури, що супроводжують визначення вартості об'єктів оцінки, у тому числі майна підприємств [27].

Поряд з цими основними законами важливу роль відіграють підзаконні нормативні документи, які деталізують процедури обліку та оцінки активів. Зокрема, це Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), серед яких для оцінки майнового стану підприємства особливо значущими є:

- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- НП(С)БО 7 «Основні засоби»;
- НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»;
- НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»;
- НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».

На підприємствах, що застосовують міжнародні стандарти, використовуються Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), зокрема:

- IFRS 13 «Оцінка справедливої вартості»;
- IAS 16 «Основні засоби»;
- IAS 38 «Нематеріальні активи»;
- IFRS 5 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».

Поряд з нормативними джерелами, інформаційне забезпечення є невід'ємною складовою процесу оцінки майнового стану підприємства. Основними джерелами інформації для оцінювання виступають:

- Фінансова звітність підприємства, складена відповідно до вимог законодавства. До обов'язкових форм фінансової звітності належать:
 - Баланс (Звіт про фінансовий стан) – форма № 1;
 - Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) – форма № 2;
 - Звіт про рух грошових коштів – форма № 3;
 - Звіт про власний капітал – форма № 4;
 - Примітки до фінансової звітності – форма № 5.

Ці документи дозволяють здійснити як горизонтальний і вертикальний аналіз, так і розрахунок основних фінансових коефіцієнтів, які характеризують структуру активів, джерела фінансування, ліквідність, рентабельність тощо.

- Інвентаризаційні описи майна та зобов'язань, які є результатом інвентаризації та підтверджують фізичну наявність і стан об'єктів майна.

- Дані про ринкові ціни на аналогічне майно – використовуються у разі застосування порівняльного підходу до оцінки майнового стану, зокрема при переоцінці основних засобів.

- Інформаційні системи та бази даних, що включають як внутрішні аналітичні системи підприємства, так і відкриті електронні ресурси (YouControl, Opendatabot, Prozorro, дані Державної служби статистики України тощо) [48].

Таким чином, якість інформаційного забезпечення безпосередньо впливає на точність, обґрунтованість і достовірність результатів оцінки майнового стану

підприємства. Разом з тим важливою передумовою ефективності є також взаємна узгодженість інформаційних і нормативних джерел, яка забезпечує уніфікованість оцінювання в різних галузях та формах власності.

Незважаючи на достатньо широку нормативну базу, в Україні спостерігаються певні проблеми у сфері регулювання оцінки майнового стану підприємств. Серед основних слід виділити:

- Фрагментарність правового регулювання, відсутність єдиного кодифікованого документу, який би комплексно врегульовував усі аспекти оцінки майна підприємств;
- Недостатню гармонізацію між НП(С)БО та МСФЗ, що особливо виявляється під час трансформації фінансової звітності;
- Обмежений доступ до ринкової інформації, яка необхідна для адекватного застосування порівняльного та дохідного підходів;
- Низький рівень автоматизації облікових систем на підприємствах малого і середнього бізнесу, що ускладнює процес обробки даних для оцінки.

З метою покращення ситуації вважається доцільним здійснити такі заходи:

1. Розробити єдину методику оцінки майнового стану підприємства на рівні постанови Кабінету Міністрів України або нормативного акту Мінекономіки.
2. Удосконалити чинні Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку з урахуванням вимог МСФЗ.
3. Розширити доступ підприємств до актуальної ринкової інформації, зокрема через інтеграцію відкритих електронних платформ з даними Державної податкової служби, Фонду державного майна, Державної служби статистики.
4. Запровадити єдиний державний реєстр переоціненого майна юридичних осіб, результати якого могли б використовуватись у фінансовій звітності.

Оцінка майнового стану підприємства є важливою складовою управлінського процесу, оскільки забезпечує керівництво об'єктивною інформацією про структуру та ефективність використання активів, зобов'язань, капіталу. Ефективність такого оцінювання значною мірою залежить від наявного

нормативно-правового та інформаційного забезпечення, що регламентує порядок збору, обробки та аналізу даних.

В Україні нормативно-правову базу у сфері оцінки майнового стану підприємств становлять законодавчі акти, підзаконні нормативні документи, а також методичні рекомендації, розроблені відповідними державними органами. Серед ключових документів варто виокремити Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації (затверджене наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 №49/121). Воно встановлює уніфіковану методологію оцінки, зокрема – перелік основних коефіцієнтів, нормативні значення та підходи до інтерпретації результатів аналізу. Хоча документ стосується переважно підприємств, що підлягають приватизації, його положення можуть бути використані і для загального аналізу майнового стану суб'єктів господарювання.

Інформаційною базою оцінки слугує фінансова звітність підприємства, зокрема баланс (форма №1), звіт про фінансові результати (форма №2), звіт про власний капітал (форма №4), звіт про рух грошових коштів (форма №3), а також примітки до фінансової звітності. Ці документи відображають структурні зміни в активах, пасивах, капіталі та дають змогу здійснювати порівняльний, динамічний та міжсуб'єктний аналіз. Крім того, важливу роль відіграє внутрішня управлінська інформація – дані бухгалтерського обліку, результати аудиту, управлінські звіти та аналітичні довідки.

На практиці ефективність використання нормативно-правової та інформаційної бази значною мірою залежить від фахового рівня персоналу, наявності методичного забезпечення, технічних засобів обробки інформації, а також дотримання принципів об'єктивності, повноти та достовірності.

Таким чином, нормативно-правове та інформаційне забезпечення створює необхідні умови для системного підходу до оцінки майнового стану підприємства, сприяє уніфікації методик, забезпечує порівнюваність результатів у часі та між різними підприємствами, а також формує підґрунтя для прийняття ефективних управлінських рішень.

У підсумку слід зазначити, що ефективне нормативно-правове та інформаційне забезпечення є запорукою об'єктивної оцінки майнового стану підприємства. Саме поєднання якісної нормативної бази та достовірної інформації дозволяє здійснювати аналітичну діяльність на сучасному рівні та забезпечує прийняття виважених управлінських рішень у сфері фінансів і стратегічного розвитку підприємства.

Висновки до розділу 1

У першому розділі роботи було досліджено теоретико-методологічні засади оцінки майнового стану підприємства, що дало змогу сформулювати цілісне уявлення про сутність, структуру та підходи до визначення цього економічного показника.

1. З'ясовано, що майновий стан підприємства відображає обсяг, структуру та якісний склад активів, рівень забезпеченості власними та залученими ресурсами, ефективність їх використання. Він є основою для ухвалення стратегічних і тактичних управлінських рішень, а також має критичне значення для зовнішніх користувачів – кредиторів, інвесторів, органів державного управління.

2. Система оцінки майнового стану підприємства охоплює низку взаємопов'язаних елементів: об'єкти оцінки (активи, зобов'язання, власний капітал), джерела інформації (фінансова звітність, інвентаризаційні описи, ринкові дані), методи оцінювання (коефіцієнтний, порівняльний, експертний тощо), а також показники, які комплексно характеризують структуру та ефективність використання майна.

3. Методичні підходи до оцінки майнового стану умовно поділяються на традиційні (аналіз абсолютних і відносних показників) та сучасні – з використанням програмно-інформаційних комплексів, сценарного моделювання, методів фінансової діагностики. До найпоширеніших методик належать

розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості, ліквідності, оборотності активів, а також аналіз динаміки змін у структурі балансу.

4. Встановлено, що нормативно-правове та інформаційне забезпечення оцінки майнового стану в Україні базується на комплексі законодавчих і підзаконних актів, серед яких ключову роль відіграють Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, а також Міжнародні стандарти фінансової звітності (для підприємств, які їх застосовують). Інформаційною базою виступають форми фінансової звітності, результати інвентаризацій, ринкові дані тощо.

Таким чином, теоретичні засади оцінки майнового стану підприємства ґрунтуються на системному підході, який передбачає поєднання нормативної чіткості, методичної обґрунтованості та інформаційної прозорості. Результати такої оцінки мають прикладне значення для управління активами підприємства, розробки стратегії розвитку та забезпечення його фінансової стабільності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА МАЙНОВОГО СТАНУ

АТ «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО» А НАПРЯМИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Акціонерне товариство «Житомиробленерго» (АТ «Житомиробленерго») – акціонерне товариство з офісом у м. Житомирі, основною діяльністю якого є розподіл електроенергії. Акціонерне товариство «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО» (надалі – Товариство) є новим найменуванням приватного акціонерного товариства «Енергопостачальна компанія «Житомиробленерго», що було перейменовано з публічного акціонерного товариства «Енергопостачальна компанія «Житомиробленерго», яке було правонаступником відкритого акціонерного товариства «Енергопостачальна компанія «Житомиробленерго». Відкрите акціонерне товариство «Енергопостачальна компанія «Житомиробленерго» було створене шляхом перейменування Державної акціонерної енергопостачальної компанії «Житомиробленерго» відповідно до рішення Загальних зборів акціонерів від 30 листопада 1999 р.

Державна акціонерна енергопостачальна компанія «Житомиробленерго» заснована відповідно до Указу Президента України «Про структурну перебудову в електроенергетичному комплексі України» від 04.04.95 р. №252/95 і наказу Міністерства енергетики та електрифікації України від 04.07.95 р. №117 шляхом перетворення державного енергопостачального підприємства «Житомиробленерго» у Державну акціонерну енергопостачальну компанію «Житомиробленерго»). Тип товариства: приватне акціонерне товариство.

У 1995 році на базі трьох підприємств електричних мереж: Західного, Коростенського і Східного, що працювали на той час в Житомирській області, було створено єдину компанію – Державну акціонерну енергопостачальну компанію «Житомиробленерго». 30 листопада 1999 року рішенням загальних зборів акціонерів ДАЕК «Житомиробленерго» було перейменовано

у ВАТ "Енергопостачальна компанія «Житомиробленерго». 11 березня 2011 року загальними зборами акціонерів прийнято рішення змінити найменування на публічне акціонерне товариство "Енергопостачальна компанія «Житомиробленерго». 30 листопада 1999 р. ДАЕК «Житомиробленерго» було перейменовано у ВАТ "ЕК «Житомиробленерго». 11 березня 2011 – перейменовано на ПАТ "ЕК «Житомиробленерго». З 12 травня 2017 – ПрАТ "ЕК «Житомиробленерго». 6 квітня 2018 – АТ «Житомиробленерго».

Предметом діяльності Товариства є розподіл електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності згідно Постанови НКРЕКП №1441 від 16.11.2018р. на умовах укладених договорів за тарифами, що регулюються відповідно до чинного законодавства України, в умовах функціонування єдиної енергосистеми країни.

Метою діяльності Товариства є одержання прибутку для розвитку Компанії, забезпечення інтересів її акціонерів, задоволення економічних інтересів та соціальних потреб її працівників, інші види діяльності, які можуть здійснюватися, якщо вони спрямовані на досягнення основної мети діяльності Компанії.

Види діяльності:

35.13 Розподілення електроенергії

16.10 Лісопильне та стругальне виробництво

33.14 Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування

42.22 Будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій

49.41 Вантажний автомобільний транспорт

68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна

71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах

71.20 Технічні випробування та дослідження.

Власники великих пакетів акцій АТ «Житомиробленерго» наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Власники великих пакетів акцій АТ «Житомиробленерго»

№	Назва	Частка, %
1	Компанія з обмеженою відповідальністю «ВС ЕНЕРДЖІ ІНТЕРНЕШНЛ Н.В.»	75.00
2	Товариство з обмеженою відповідальністю «ВС ГРУП МЕНЕДЖМЕНТ»	19.00
3	Інші юридичні та фізичні особи згідно реєстру акціонерів	6,00
	Разом	100,00

Джерело: сформовано автором з відкритих джерел

Дані табл. 2.1 свідчать про значну частку іноземного капіталу в структурі власності компанії. Власниками компанії є громадяни Латвії (Віліс Дамбінс, Валтс Вігантс, Артурс Альтбергс), Німеччини (Олег Сізерман, Марина Ярославська) та України (Сергій Голубицький).

Територія обслуговування АТ «Житомиробленерго» становить 29,8 тис. км². Загальна протяжність ліній електропередачі – 35,2 тис. км.

Кількість трансформаторних підстанцій – 8 952 шт.

Обслуговується 584 530 споживачів електроенергії, з яких 566 555 фізичних та 17 975 – юридичних.

Організаційна структура: виробничі структурні підрозділи (райони електричних мереж), відділи та виробничі служби, основним предметом діяльності яких є розподіл та забезпечення надійного постачання електричної енергії споживачам згідно з укладеними договорами за тарифами, встановленими Національною Комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг; ремонт та технічне обслуговування електричного устаткування; приєднання до систем розподілу електричної енергії; будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій; електромонтажні роботи, ведення іншої діяльності, передбаченої Статутом Товариства. До складу АТ «Житомиробленерго» входять:

- Андрушівський РЕМ;
- Баранівський РЕМ;
- Бердичівський РЕМ;

- Брусилівський РЕМ;
- Хорошівський РЕМ
- Ємільчинський РЕМ;
- Житомирський РЕМ;
- Зарічанський РЕМ
- Коростенський РЕМ;
- Коростишівський РЕМ;
- Лугинський РЕМ;
- Любарський РЕМ;
- Малинський РЕМ;
- Народицький РЕМ;
- Новоград-Волинський РЕМ;
- Овруцький РЕМ;
- Олевський РЕМ;
- Попільнянський РЕМ;
- Радомишльський РЕМ;
- Романівський РЕМ;
- Ружинський РЕМ;
- Пулинський РЕМ;
- Черняхівський РЕМ;
- Чуднівський РЕМ.

Організаційна структура АТ «Житомиробленерго» є класичною ієрархічною, що включає наступні рівні управління:

- Вищий рівень: керівництво компанії (спостережна рада, правління, генеральний директор).
- Середній рівень: функціональні підрозділи (фінансовий департамент, юридичний відділ, відділ кадрів, комерційний відділ тощо).
- Операційний рівень: структурні підрозділи, виробничі департаменти, регіональні відділення.

Класифікаційні ознаки організаційної структури:

1. За типом управління: лінійно-функціональна структура.

2. За рівнем централізації: централізована, що забезпечує контроль з боку керівництва.

3. За кількістю рівнів управління: трирівнева система.

Переваги такої структури:

- Чіткий розподіл обов'язків між підрозділами.
- Висока керованість та контроль за діяльністю.

Недоліки:

- Жорстка ієрархія може ускладнювати прийняття оперативних рішень.
- Можлива неефективність у комунікації між підрозділами.

Рекомендації щодо покращення:

- Оптимізувати комунікацію між рівнями управління.
- Впровадити цифрові інструменти для підвищення гнучкості управління.

Переглянути механізми прийняття рішень для їхньої оперативності

Управління підприємством здійснюється через реалізацію основних управлінських функцій, які включають планування, організацію, мотивацію, контроль та регулювання. Кожна з цих функцій має свої конкретні завдання, відповідальних осіб та відповідну звітну документацію. Деталізація цих функцій дозволяє забезпечити ефективне управління ресурсами підприємства, підвищення продуктивності праці та досягнення стратегічних цілей.

Планування є основоположною функцією управління, яка визначає напрям розвитку підприємства та його подальші кроки. На рівні АТ «Житомиробленерго» ця функція охоплює розробку стратегічних і тактичних цілей, формування бюджетів, прогнозування обсягів споживання електроенергії, визначення необхідних ресурсів та оцінку можливих ризиків.

Підприємство проводить стратегічне планування на довгострокову перспективу, що включає модернізацію електромереж, оновлення обладнання та покращення якості обслуговування споживачів. Також важливим етапом є оперативне планування, яке стосується щоденного управління ресурсами, координації роботи підрозділів та виконання поточних завдань.

Основні завдання в межах функції планування:

- Визначення стратегічних і тактичних цілей підприємства.
- Розробка фінансових, виробничих, інвестиційних і маркетингових планів.
- Формування бюджету підприємства та контроль його виконання.
- Прогнозування обсягів реалізації електроенергії та визначення потреби у ресурсах.
- Аналіз ринку електроенергії та розробка стратегії конкурентоспроможності.

Відповідальні особи:

- Генеральний директор.
- Директор з економіки та фінансів.
- Керівники структурних підрозділів.

Основна звітна документація:

- Бізнес-план розвитку підприємства.
- Бюджет доходів і витрат.
- Прогнозні баланси та фінансові звіти.
- План закупівель електроенергії та матеріальних ресурсів.

Функція організації охоплює створення ефективної структури підприємства, що сприяє реалізації поставлених завдань та забезпечує злагоджену взаємодію між всіма підрозділами. У структурі управління АТ «Житомиробленерго» чітко визначені рівні керівництва, підрозділи та відповідальні особи, які відповідають за виконання певних функцій.

Підприємство має розгалужену структуру, яка включає відділи виробничої, фінансової, адміністративної та маркетингової діяльності. Кожен підрозділ має свої функціональні завдання, які спрямовані на досягнення загальних корпоративних цілей.

Ефективне управління підприємством передбачає чітке виконання всіх функцій управління. Впровадження сучасних управлінських практик дозволяє підвищити ефективність роботи АТ «Житомиробленерго» та забезпечити його

стабільний розвиток.

АТ «Житомиробленерго» не є виробником електричної енергії, а здійснює розподіл електроенергії як оператор системи розподілу (ОСР). Тому постачальниками для компанії виступають:

- Державне підприємство «НЕК Укренерго» – як оператор системи передачі.
- Постачальники електроенергії (наприклад, ТОВ «YASNO», ТОВ «ЕРУ Трейд», ТОВ «ЕНЕРА», ТОВ «Гармонія Енерго» тощо), які передають електроенергію до мереж ОСР для подальшого розподілу кінцевим споживачам.
- Постачальники обладнання і матеріалів (трансформатори, лічильники, кабельна продукція тощо) – як українські, так і іноземні компанії.

Ринок збуту АТ «Житомиробленерго» охоплює Житомирську область, де компанія обслуговує електричні мережі середньої та низької напруги, забезпечуючи:

- Побутових споживачів (населення);
- Бюджетні установи (школи, лікарні, органи влади);
- Комерційні та промислові підприємства;
- Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), комунальні підприємства.

Загалом, кількість клієнтів перевищує 400 тисяч абонентів.

Оскільки АТ «Житомиробленерго» працює як єдиний ліцензований оператор системи розподілу в регіоні, прямої конкуренції у сфері розподілу електроенергії не існує. Проте у сфері постачання електроенергії (після анбандлінгу) на території області можуть діяти інші енергопостачальні компанії (наприклад, «YASNO», «ЕРУ Трейд», «Енера», «Гармонія Енерго» та інші).

Конкуренція також можлива у сфері енергоефективності та альтернативної енергетики (наприклад, малі сонячні електростанції, які забезпечують частину власного споживання споживачів), що може знижувати загальний обсяг переданої електроенергії мережею ОСР.

Для визначення стратегічного положення АТ «Житомиробленерго» на

ринку електроенергетичних послуг доцільно використати метод SWOT-аналізу. Він дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони підприємства, а також виявити зовнішні можливості та загрози, що формують його перспективи розвитку. У сучасних умовах особливої актуальності набуває урахування чинників, пов'язаних із воєнними діями, кадровою нестабільністю та загрозами для енергетичної інфраструктури (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

SWOT-аналіз АТ «Житомиробленерго»

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Монопольне становище в регіоні як оператора системи розподілу (ОСР)	Високий рівень зношеності електромереж та обладнання
Наявність розгалуженої інфраструктури	Обмежені фінансові ресурси для модернізації
Стабільний дохід завдяки регульованій діяльності	Залежність від регуляторної політики НКРЕКП
Досвідчений інженерно-технічний персонал	Кадрові втрати внаслідок війни, мобілізації
Розвинена система автоматизації та диспетчеризації	Висока вартість відновлення пошкодженої інфраструктури
Відносно стабільний попит на електроенергію	Низька гнучкість управлінських рішень
Можливості (O)	Загрози (T)
Доступ до міжнародної технічної допомоги та інвестицій	Руйнування інфраструктури внаслідок бойових дій
Участь у програмах модернізації енергетики України	Ризик енергетичного тероризму (ракетні удари, дрони)
Впровадження цифрових технологій (Smart Grid, АСКОЕ)	Зменшення платоспроможності населення та бізнесу
Розвиток мікрогенерації та альтернативних джерел енергії	Відтік кваліфікованих кадрів за кордон або в тил
Підвищення енергоефективності споживачів	Зростання конкуренції з боку приватних постачальників
Залучення молодих фахівців через партнерство з ЗВО	Подорожчання імпортного обладнання та нестабільність логістики

Джерело: сформовано автором

АТ «Житомиробленерго» функціонує в умовах значного зовнішнього тиску, зокрема викликаного війною та енергетичними ризиками. Попри це, підприємство має потужну інфраструктурну базу та стратегічну роль у забезпеченні області електроенергією. Для мінімізації загроз доцільно спрямовувати зусилля на модернізацію мереж, кадрову підтримку, розвиток партнерств з міжнародними донорами та розширення спектру енергосервісів.

АТ «Житомиробленерго» є оператором системи розподілу електричної енергії в Житомирській області. Його організаційна структура включає центральний офіс у м. Житомир та низку районних підрозділів, що забезпечують ефективне управління та обслуговування споживачів у регіоні.

Таким чином, АТ «Житомиробленерго» є ключовим елементом енергетичної інфраструктури регіону, з чіткою організаційною структурою та стабільними економічними показниками, що забезпечують надійне постачання електроенергії споживачам.

АТ «Житомиробленерго» функціонує в умовах природної монополії у сфері розподілу електроенергії на визначеній території, однак діє в умовах ринкової конкуренції у суміжних сферах, зокрема в частині взаємодії з постачальниками електроенергії. Основним пріоритетом компанії є якісне обслуговування клієнтів, модернізація інфраструктури та підтримання надійності електропостачання.

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану АТ «Житомиробленерго»

У сучасних умовах ведення господарської діяльності фінансово-економічна стабільність є одним із ключових чинників забезпечення конкурентоспроможності та довгострокового функціонування підприємства. Особливої актуальності питання оцінки фінансово-економічного стану набуває для підприємств стратегічного значення, зокрема у сфері енергетики, що здійснюють розподіл та постачання електричної енергії населенню, комерційним і промисловим споживачам. До таких суб'єктів належить АТ «Житомиробленерго».

У період воєнного стану, на фоні загроз для критичної інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів, зміни споживчого попиту та зростання ризиків неплатоспроможності клієнтів, виникає потреба у поглибленій діагностиці

фінансових показників діяльності підприємства. Такий аналіз дозволяє виявити внутрішні резерви ефективності, оцінити рівень платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості, прибутковості, а також сформулювати обґрунтовані висновки щодо подальших напрямів управлінських рішень.

Проведемо комплексну діагностику фінансово-економічного стану АТ «Житомиробленерго» з використанням ключових коефіцієнтів і показників, що характеризують динаміку розвитку підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Основні економічні показники господарської діяльності АТ «Житомиробленерго» у 2022-2024 роках наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Основні економічні показники господарської діяльності

АТ «Житомиробленерго» у 2022-2024 роках

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+/-	%
1. Чистий дохід, тис. грн.	2631643	2950789	3333118	701 475	26,66
2. Валовий прибуток, тис. грн.	205 290	-249 985	-486 852	-692 142	-337,15
3. Операційний прибуток, тис. грн.	-887	-477 663	-563 568	-562 681	63436,41
4. Чистий прибуток, тис. грн.	-20 894	-444 859	-503 916	-483 022	2311,77
5. Середньооблікова чисельність працівників, осіб.	3311	3204	3211	-100	-3,02
6. Середньорічна вартість: - необоротних активів, тис. грн.	8329430	8018238,5	7637920,5	-691 510	-8,30
- в т.ч. основних засобів, тис. грн.	8237673	7900638	7516306,5	-721 367	-8,76
- оборотних активів, тис. грн.	224015	331972	321664	97 649	43,59
7. Фондовіддача	0,32	0,37	0,44	0,12	38,81
8. Фондомісткість	3,13	2,68	2,26	-0,88	-27,96
9. Фондоозброєність, тис. грн./особу.	2487,97	2465,87	2340,80	-147,17	-5,92
10. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	11,75	8,89	10,36	-1,39	-11,79
11. Продуктивність праці, тис. грн./особу.	794,82	920,97	1038,03	243,21	30,60
12. Середньомісячна заробітна плата одного працівника, грн.	15406,12	18294,09	21736,76	6330,64	41,09
13. Рентабельність господарської діяльності, %	-0,79	-15,08	-15,12	-14,32	x

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

У період 2022–2024 років фінансово-економічні показники АТ «Житомиробленерго» демонструють суперечливу динаміку, що зумовлено як зовнішніми факторами (військові дії, коливання цін на електроенергію, інфляційні процеси), так і внутрішніми проблемами в організації операційної діяльності.

Насамперед спостерігається зростання чистого доходу підприємства: з 2631643 тис. грн у 2022 році до 3333118 тис. грн у 2024 році, що становить приріст на 701 475 тис. грн або 26,66 %. Така тенденція свідчить про підвищення виручки від реалізації електроенергії, ймовірно, внаслідок зростання тарифів та/або обсягів постачання. Водночас валовий прибуток у цей самий період демонструє значне погіршення – із позитивного значення у 205 290 тис. грн у 2022 році до глибоко від’ємного значення у –486 852 тис. грн у 2024 році. Це зумовлено зростанням собівартості послуг, що може бути результатом як підвищення вартості енергоресурсів, так і витрат на відновлення мереж унаслідок пошкоджень.

Операційна та чиста рентабельність підприємства також продемонстрували суттєве зниження: чистий прибуток зменшився на 483 022 тис. грн, досягнувши у 2024 році від’ємного значення –503 916 тис. грн. Таким чином, компанія зазнає збитків, а рентабельність господарської діяльності поглибила своє негативне значення – з –0,79 % до –15,12 %, що вказує на низьку ефективність управління витратами.

Скорочення середньооблікової чисельності персоналу на 100 осіб або 3,02% може свідчити про оптимізацію трудових ресурсів або втрату кадрів через воєнні ризики та еміграцію. При цьому спостерігається підвищення продуктивності праці (на 30,6%) та середньомісячної заробітної плати (на 41,09%), що свідчить про покращення мотивації працівників, але й про зростання витрат на оплату праці.

Також відзначається зниження фондоозброєності (–5,92 %) та зменшення середньорічної вартості основних засобів на 8,76 %, що, ймовірно, свідчить про фізичне зношення або втрату активів унаслідок воєнних дій. Натомість

покращилася фондовіддача (з 0,32 до 0,44), що означає підвищення ефективності використання наявних основних засобів.

Порівняльний аналіз свідчить, що чистий дохід підприємства зростав щороку: +12,1 % у 2023 році та ще +13,0 % у 2024 році. Це свідчить про здатність підприємства підтримувати обсяги реалізації попри складну макроекономічну ситуацію. Однак, така позитивна тенденція доходу контрастує з негативною динамікою прибуткових показників: валовий прибуток у 2023 році став від'ємним, а в 2024 році негативне сальдо лише поглибилося на 236,8 тис. грн. Це є сигналом неефективного контролю за собівартістю, зростання втрат або неадекватного тарифного регулювання.

Чистий збиток з кожним роком стає дедалі більшим: збільшення збитків склало 423 965 тис. грн у 2023 році та ще 59 057 тис. грн у 2024 році. Це може вказувати на накопичення структурних фінансових проблем або некомпенсовані витрати, спричинені бойовими діями, пошкодженням інфраструктури тощо.

Середньорічна вартість необоротних активів, а особливо основних засобів, демонструє спад: -3,3 % у 2023 році та ще -4,9 % у 2024 році. Це може свідчити про знос, вибуття, часткову втрату майна, зниження інвестиційної активності. Проте фондовіддача має позитивну динаміку (зростання на 15,6 % у 2023 та ще на 18,9 % у 2024), що означає ефективніше використання наявного фонду за рахунок зростання доходу на одиницю вартості активів.

Фондомісткість зменшилася на 27,96 % протягом аналізованого періоду, що свідчить про зниження капіталомісткості продукції – позитивна тенденція з погляду ефективності використання засобів виробництва.

Скорочення чисельності працівників на 3,02 % супроводжується суттєвим зростанням продуктивності праці (на 30,60 %) та середньої заробітної плати (на 35,73 %). Це свідчить або про оптимізацію персоналу, або про зниження доступності робочої сили, на фоні чого зросли вимоги до ефективності залишених працівників. Водночас зростання витрат на оплату праці при відсутності прибутку створює навантаження на фінансовий баланс підприємства.

У цілому, незважаючи на зростання доходу, підприємство перебуває в кризовому фінансовому стані через зниження прибутковості, погіршення результатів діяльності, скорочення активів і негативну рентабельність. Це потребує перегляду стратегій управління витратами, відновлення виробничих фондів і впровадження енергозберігаючих технологій.

Розглядаючи механізм управління прибутковістю економічної діяльності підприємства також виділяються організаційні структури але їх склад значно ширший якщо порівнювати з фінансовим механізмом взагалі.

Таблиця 2.4

Динаміка показників формування фінансових результатів
АТ «Житомиробленерго» у 2022-2024 роках

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
				+, -	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2 631 643	2 950 789	3 333 118	701 475	26,66
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2 426 353	3 200 774	3 819 970	1393617	57,44
Валовий прибуток (збиток)	205 290	-249 985	-486 852	-692 142	-337,15
Інші операційні доходи	29 997	44 201	145 911	115 914	386,42
Адміністративні витрати	118 189	138 355	163 410	45 221	38,26
Інші операційні витрати	117 985	133 524	59 217	-58 768	-49,81
Фінансові результати від операційної діяльності	-887	-477 663	-563 568	-562 681	в 634 р.б.
Фінансові витрати	3 878	41	0	-3 878	-100,00
Фінансові результати до оподаткування	-12 933	-505 308	-559 897	-546 964	в 42,3 р.б.
Чистий прибуток (збиток)	-20 894	-444 859	-503 916	-483 022	в 23 р.б.

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Звіт про динаміку показників формування фінансових результатів АТ «Житомиробленерго» за 2022–2024 роки свідчить про суттєве погіршення фінансово-економічного стану підприємства в умовах триваючої економічної нестабільності та впливу воєнних чинників. Попри те, що протягом аналізованого періоду відбулося зростання чистого доходу (виручки) від

реалізації продукції на 701 475 тис. грн, або на 26,66 %, фінансові результати компанії залишаються вкрай негативними. Це зростання доходу не супроводжується покращенням прибутковості, що свідчить про наявність глибинних проблем у структурі витрат та організації операційної діяльності.

Одним із найбільш загрозливих аспектів є стрімке зростання собівартості реалізованої продукції, яке становило 57,44 % за два роки. Така динаміка зумовила перехід підприємства від позитивного валового прибутку у 2022 році (205 290 тис. грн) до значних валових збитків у 2023 році (–249 985 тис. грн) та ще більшого поглиблення цього показника в 2024 році (–486 852 тис. грн). Збільшення витрат могло бути спричинене як інфляційними процесами, так і подорожчанням енергоносіїв, логістичними ускладненнями внаслідок війни, зниженням обсягів реалізації при збереженні високого рівня постійних витрат, а також пошкодженням елементів інфраструктури.

Дещо позитивну динаміку демонструють інші операційні доходи, які зросли з 29 997 тис. грн у 2022 році до 145 911 тис. грн у 2024 році, що свідчить про активізацію неосновних джерел надходжень. Проте, навіть значне зростання цих доходів не дозволило компенсувати втрати від основної діяльності. Водночас адміністративні витрати зросли на 38,26 %, що може свідчити про низьку ефективність управлінських процесів у період кризи.

Скорочення інших операційних витрат майже вдвічі протягом аналізованого періоду є позитивним зрушенням, проте воно не справило суттєвого впливу на загальний результат. Фінансовий результат від операційної діяльності у 2022 році становив лише –887 тис. грн, але вже у 2023 році цей показник погіршився до –477 663 тис. грн, а в 2024 році сягнув –563 568 тис. грн. Таким чином, за два роки операційні збитки зросли у понад 634 рази, що є критичним свідченням повної втрати прибутковості базової господарської діяльності.

На фоні цього варто зазначити позитивну динаміку фінансових витрат: вони зменшилися з 3 878 тис. грн у 2022 році до повної відсутності у 2024 році. Це може свідчити про скорочення боргового навантаження або повне

припинення залучення позикового капіталу. Однак, за умов значних операційних збитків це не забезпечує суттєвого поліпшення загального фінансового стану підприємства.

Фінансові результати до оподаткування також погіршилися: з –12 933 тис. грн у 2022 році до –559 897 тис. грн у 2024 році, що свідчить про зростання збитків у 42 рази. Показник чистого прибутку також зазнав значного падіння – з –20 894 тис. грн у 2022 році до –503 916 тис. грн у 2024 році, тобто збитки зросли у 23 рази.

Таким чином, отримані результати вказують на системну збитковість господарської діяльності АТ «Житомиробленерго», яка загострилася в умовах воєнного стану, інфляції, зниження платоспроможності споживачів та руйнування критичної інфраструктури. Наявна фінансова ситуація потребує перегляду організаційної структури, глибокого аналізу витрат, оптимізації управлінських процесів, активного залучення державної підтримки та інвестицій у відновлення виробничої бази підприємства.

Далі розглянемо операційні витрати АТ «Житомиробленерго» у 2022-2024 роках у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка та структура операційних витрат АТ «Житомиробленерго» у 2022-2024 роках

Показники	31.12.2022 р.		31.12.2023 р.		31.12.2024 р.		Відхилення 2024 р. до 2022 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, –	%	Пункт структ.
Матеріальні затрати	1249792	48,11	1917273	56,96	2354215	58,47	1104423	88,37	10,36
Витрати на оплату праці	612116	23,56	703371	20,90	805745	20,01	193629	31,63	-3,55
Відрахування на соціальні заходи	129954	5,00	148081	4,40	185421	4,61	55467	42,68	-0,40
Амортизація	552872	21,28	576253	17,12	657412	16,33	104540	18,91	-4,96
Інші опера- ційні витрати	52851	2,03	21019	0,62	23657	0,59	-29194	-55,24	-1,45
Разом	2597585	100	3365997	100	4026450	100	1428865	55,01	0,00

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Аналіз динаміки та структури операційних витрат АТ «Житомиробленерго» за 2022–2024 роки свідчить про суттєві зміни в розподілі витрат на різні категорії протягом аналізованого періоду. Загальний обсяг операційних витрат підприємства збільшився на 1 428 865 тис. грн, або на 55,01% у порівнянні з 2022 роком, що є важливим індикатором високих темпів зростання витрат.

Значне зростання матеріальних витрат є найбільш вираженим в аналізованому періоді. У 2024 році вони досягли 2 354 215 тис. грн, що на 1 104 423 тис. грн більше, ніж у 2022 році, що становить приріст на 88,37 %. Частка матеріальних витрат у загальних витратах підприємства зросла з 48,11 % у 2022 році до 58,47 % у 2024 році. Така динаміка свідчить про збільшення вартості споживаних матеріалів, що може бути зумовлене підвищенням цін на енергоносії, сировину та інші матеріали, а також необхідністю відновлення або модернізації інфраструктури в умовах воєнних дій та інфляційних процесів.

Витрати на оплату праці також зросли, але темпи зростання виявилися поміркованішими, збільшившись на 31,63 %, що становить 193 629 тис. грн. З 2022 по 2024 рік частка витрат на оплату праці знизилася з 23,56 % до 20,01 %, що свідчить про зменшення питомої ваги цих витрат у загальних витратах підприємства. Це може бути результатом оптимізації чисельності працівників або зниження заробітної плати в умовах кризових процесів.

Відрахування на соціальні заходи збільшилися на 42,68 % або на 55 467 тис. грн, при цьому їх частка в загальних витратах підприємства також зросла – з 5,00 % у 2022 році до 4,61 % у 2024 році. Це відображає збільшення витрат на соціальне забезпечення працівників, що може бути пов'язано з підвищенням соціальних стандартів або змінами в законодавстві, які зумовили додаткові витрати для підприємства.

Витрати на амортизацію збільшилися на 18,91 %, або на 104 540 тис. грн. Хоча цей показник зростає, його частка в загальних витратах зменшилася з 21,28 % у 2022 році до 16,33 % у 2024 році. Це може свідчити про старіння основних

засобів або незначне збільшення основних фондів підприємства в умовах обмежених інвестицій.

Інші операційні витрати значно зменшилися на 29 194 тис. грн, що становить зниження на 55,24 %. Частка цих витрат у загальних операційних витратах також знизилася з 2,03 % до 0,59 %. Це може бути результатом оптимізації управлінських витрат, скорочення непотрібних витрат або більш ефективного використання ресурсів.

Таким чином, основними чинниками, які вплинули на структуру та динаміку операційних витрат АТ «Житомиробленерго» за 2022–2024 роки, є збільшення матеріальних витрат на фоні інфляційних процесів та війни, а також деяке скорочення питомої ваги витрат на оплату праці та амортизацію. Загальне зростання витрат на 55,01 % є значним і вимагає детального аналізу причин зростання собівартості та розробки заходів щодо оптимізації витрат і покращення фінансових результатів підприємства в умовах економічної кризи.

Таблиця 2.6

Динаміка показників ділової активності АТ «Житомиробленерго» у 2022-2024 роках

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+/-	%
Коефіцієнт оборотності активів	0,31	0,35	0,42	0,11	36,11
Тривалість обороту активів (дні)	1186,33	1032,89	871,63	-314,70	-26,53
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,37	0,44	0,54	0,17	46,26
Тривалість обороту власного капіталу (дні)	983,65	821,98	672,52	-311,13	-31,63
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	80,07	18,56	100,08	20,00	24,98
Тривалість обороту дебіторської заборгованості	4,56	19,66	3,65	-0,91	-19,99
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	17,17	8,61	11,55	-5,62	-32,76
Тривалість обороту кредиторської заборгованості	21,25	42,41	31,61	10,35	48,71

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Динаміка показників ділової активності є важливим індикатором

ефективності господарської діяльності підприємства. Вони відображають, наскільки ефективно компанія використовує свої активи, капітал, а також як управляє дебіторською та кредиторською заборгованістю. Для АТ «Житомиробленерго» вивчення цих показників у період з 2022 по 2024 роки дозволяє оцінити зміни в обсягах обороту активів та капіталу, а також виявити тенденції, що свідчать про оптимізацію або проблеми в управлінні фінансами підприємства. Нижче наведено аналіз та порівняльний аналіз основних показників ділової активності, що характеризують стан компанії в аналізованому періоді.

У 2024 році коефіцієнт оборотності активів становить 0,42, що на 36,11 % більше порівняно з 2022 роком (0,31). Це свідчить про зростання ефективності використання активів підприємства, що дозволяє більш швидко генерувати доходи на вкладені в активи ресурси. Підвищення цього показника також може вказувати на поліпшення операційної ефективності та оптимізацію активів.

Тривалість обороту активів зменшилася на 26,53 %, що дозволяє оцінити більш швидке переведення активів у грошові кошти. У 2024 році цей показник становить 871,63 дні, що на 314,70 днів менше, ніж у 2022 році. Це може бути ознакою більш ефективного використання ресурсів, зокрема в умовах економічної кризи.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу збільшився на 46,26 %, що свідчить про покращення використання власних ресурсів підприємства для генерації доходів. З 0,37 у 2022 році до 0,54 у 2024 році цей показник демонструє підвищення ділової активності та ефективності фінансового менеджменту.

Тривалість обороту власного капіталу знизилася на 31,63 %, що також вказує на покращення використання власних ресурсів. Підвищення оборотності власного капіталу дозволяє підприємству швидше повертати інвестиції та знижувати потребу в додаткових джерелах фінансування.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зріс на 24,98 % до 100,08 у 2024 році. Це свідчить про те, що компанія покращила ефективність управління дебіторами, швидше збираючи заборгованість. Скорочення цього

показника на 0,91 дні також є позитивним сигналом щодо поліпшення фінансової дисципліни серед клієнтів.

Тривалість обороту дебіторської заборгованості зменшилася на 19,99 %, що свідчить про зниження часу, необхідного для стягнення дебіторської заборгованості. Це є позитивним трендом для підприємства, що забезпечує кращу ліквідність.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості знизився на 32,76 %, що може вказувати на зниження ефективності використання кредиторських зобов'язань. Зменшення цього показника на 5,62 може означати затримку виплат постачальникам або інші проблеми з ліквідністю компанії.

Тривалість обороту кредиторської заборгованості збільшилася на 48,71 %, що може свідчити про збільшення терміну погашення боргів перед постачальниками. Це може бути викликано необхідністю оптимізації фінансових потоків або подовженням строків розрахунків в умовах економічної нестабільності.

Динаміка показників ділової активності АТ «Житомиробленерго» свідчить про позитивні тенденції в управлінні активами та власним капіталом, а також покращення ефективності управління дебіторською заборгованістю. Підвищення коефіцієнтів оборотності активів та власного капіталу вказує на зростання продуктивності підприємства та більш ефективне використання ресурсів. Зменшення тривалості обороту активів і власного капіталу також є позитивним знаком, що свідчить про поліпшення оборотності та прискорення процесів отримання доходу.

Однак, зменшення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості та збільшення тривалості її обороту можуть свідчити про тимчасові труднощі у розрахунках з постачальниками, що потребує уваги в майбутньому. Ці фактори вимагають подальшого моніторингу та коригування фінансової стратегії підприємства для забезпечення стійкості його ділової активності в умовах постійної економічної нестабільності.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства та рівень його економічної

безпеки є меншими етапами у фінансовому аналізі, що дозволяє виявити виявлені загрози для стабільності компанії, а також розробити ефективність управлінських і фінансових стратегій.

Розрахунок показників, які характеризують рівень економічної безпеки господарської діяльності, наведено в табл. 2.7-2.8.

Таблиця 2.7

Аналіз і оцінка рівня економічної безпеки господарської діяльності

АТ «Житомиробленерго» за 2022-2024 роки

Доходи				Витрати			
Показники	Сума, тис. грн.			Показники	Сума, тис. грн.		
	2022 р.	2023 р.	2024 р.		2022 р.	2023 р.	2024 р.
Чистий дохід від реалізації	2 631 643	2950789	3333118	Собівартість реалізованої продукції	2426353	3200774	3819970
Інші ОД	29 997	44 201	145911	Інші операційні витрати	117 985	133 524	59 217
Інші фінансові доходи	8 974	1 474	17 153	Адміністративні витрати (АВ)	118189	138355	163410
Інші доходи	9 436	11 266	0	Фінансові витрати	3 878	41	0
				Інші витрати	26 578	40 344	13 873
				Податок на прибуток	7 961	60 449	55 981
Разом чистий дохід (ЧД)	2 680 050	3 007 730	3 496 182	Разом витрати (В)	2 700 944	3 573 487	4 112 451

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Економічна безпека підприємства є ключовим аспектом його стабільного функціонування та розвитку. Вона визначається здатністю підприємства підтримувати фінансову стабільність, ефективно управляти витратами та доходами, а також мінімізувати ризики, що можуть вплинути на його діяльність. Важливими показниками, які дозволяють оцінити рівень економічної безпеки, є структура та динаміка доходів і витрат підприємства.

Чистий дохід від реалізації продукції демонструє стабільний зростання протягом трьох років: з 2 631 643 тис. грн у 2022 році до 3 333 118 тис. грн у 2024 році. Збільшення на 26,66 % свідчить про позитивну динаміку в основній

діяльності підприємства, що може бути результатом як зростання обсягів реалізації, так і підвищення цін на продукцію.

Інші операційні доходи значно зросли, досягнувши 145 911 тис. грн у 2024 році порівняно з 29 997 тис. грн у 2022 році. Це свідчить про поліпшення результатів від іншої діяльності підприємства, зокрема за рахунок оптимізації додаткових джерел доходів.

Інші фінансові доходи в 2024 році склали 17 153 тис. грн, що є значним зростанням порівняно з попередніми роками. Це свідчить про успішну діяльність підприємства в галузі фінансових операцій та управління капіталом.

Інші доходи значно знизилися в 2024 році і склали 0 тис. грн, порівняно з 9 436 тис. грн у 2022 році. Це може бути результатом відсутності додаткових джерел доходу в 2024 році.

Собівартість реалізованої продукції зросла з 2 426 353 тис. грн у 2022 році до 3 819 970 тис. грн у 2024 році. Збільшення собівартості на 57,44 % значно перевищує темп росту доходів, що може свідчити про підвищення витрат на виробництво та матеріали, а також про потенційні проблеми в управлінні витратами.

Інші операційні витрати зменшилися на 49,81 %, з 117 985 тис. грн у 2022 році до 59 217 тис. грн у 2024 році. Це може бути результатом оптимізації операційної діяльності та зменшення непотрібних витрат.

Адміністративні витрати зросли на 38,26 %, з 118 189 тис. грн у 2022 році до 163 410 тис. грн у 2024 році. Це свідчить про збільшення витрат на управлінську діяльність підприємства, що може бути пов'язано з розширенням операцій або інфляційними процесами.

Фінансові витрати в 2024 році зменшилися до нуля, що свідчить про скорочення витрат на обслуговування боргових зобов'язань або зниження потреби в позикових коштах.

Інші витрати зменшилися з 26 578 тис. грн у 2022 році до 13 873 тис. грн у 2024 році. Це позитивна динаміка, що може свідчити про зменшення непередбачених витрат або покращення контролю за фінансами.

Податок на прибуток залишався на високому рівні протягом аналізованих років, хоча в 2024 році він дещо знизився, досягнувши 55 981 тис. грн, що є результатом зростання витрат та збитковості підприємства.

АТ «Житомиробленерго» за три роки демонструє стабільне зростання доходів, зокрема чистого доходу від реалізації продукції, що свідчить про успішну діяльність у сфері основної діяльності.

Проблеми з витратами. Водночас, зростання собівартості реалізованої продукції значно перевищує темп росту доходів, що свідчить про можливі проблеми в управлінні витратами та ефективності виробництва. Підприємству необхідно оптимізувати витрати, зокрема на матеріали та виробничі процеси, щоб покращити маржинальність.

Скорочення операційних витрат. Позитивною тенденцією є зменшення інших операційних витрат та фінансових витрат, що дозволяє знижувати загальні витрати підприємства.

Проблеми з адміністративними витратами. Зростання адміністративних витрат на 38,26 % є негативною тенденцією, яка потребує уваги. Підприємству необхідно шукати шляхи для зниження витрат на управлінську діяльність.

Податкові зобов'язання. Зниження податку на прибуток в 2024 році є позитивним сигналом, однак це може бути результатом зниження прибутковості підприємства в умовах високих витрат.

Загалом, АТ «Житомиробленерго» знаходиться під певними ризиками через високі витрати на виробництво та зростання адміністративних витрат, що ставить під питання рівень його економічної безпеки. Необхідно вжити заходів для зменшення собівартості продукції та оптимізації адміністративних витрат, що дозволить зберегти фінансову стійкість підприємства в умовах змінюваного економічного середовища.

Аналіз показників, що визначають беззбитковий рівень господарської діяльності, дозволяє оцінити фінансову стійкість підприємства і визначити, наскільки ефективно воно може покривати свої витрати за рахунок доходів. Основними компонентами цього аналізу є постійні та змінні витрати, валовий

прибуток, валова прибутковість, витратомісткість, а також величина чистого доходу для беззбиткової діяльності та рівень беззбитковості.

Показники, які забезпечують беззбитковий рівень господарської діяльності АТ «Житомиробленерго» за 2022-2024 роки у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Показники, які забезпечують беззбитковий рівень господарської діяльності АТ «Житомиробленерго» за 2022-2024 роки

Показники	Алгоритм розрахунку	Роки		
		2022	2023	2024
Постійні витрати (ПВ), тис. грн.	ІОВ	236 174	271 879	222 627
Змінні витрати (ЗВ), тис. грн.	В – ПВ	2 464 770	3 301 608	3 889 824
Валовий прибуток (ВП), тис. грн.	ЧД – Св	205 290	-249 985	-486 852
Валова прибутковість чистого доходу (ВПчд), грн.	ВП / ЧД	0,08	-0,08	-0,15
Витратомісткість чистого доходу (Вміст.чд), грн.	ЗВ / ЧД	0,94	1,12	1,17
Величина чистого доходу для беззбиткової діяльності (ЧДбеззбит.), тис. грн.	ПВ / ВПчд	3027549,58	-3209222,80	-1524163,53
Величина змінних витрат для беззбиткової діяльності (ЗВбеззбит.), тис. грн.	ЧДбеззбит. х Вміст.чд	2835572,07	-3590766,97	-1778733,27
Рівень беззбитковості (Кбеззбит.)	(ЧД – ЧДбеззбит.) / ЧД	-0,15	2,09	1,46

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Постійні витрати – це витрати, які не змінюються з обсягами виробництва чи реалізації продукції. Вони становлять основну частину витрат підприємства, що не залежить від виробничої активності.

- У 2022 році постійні витрати склали 236 174 тис. грн.
- У 2023 році вони зросли до 271 879 тис. грн, що свідчить про збільшення постійних витрат.
- У 2024 році постійні витрати знизилися до 222 627 тис. грн, що може бути результатом оптимізації витрат або зменшення деяких постійних зобов'язань.

Змінні витрати змінюються пропорційно до обсягів виробництва чи реалізації продукції. Вони є важливим фактором, що впливає на прибутковість

підприємства.

- У 2022 році змінні витрати склали 2 464 770 тис. грн.
- У 2023 році ці витрати зросли до 3 301 608 тис. грн, що відповідає збільшенню обсягів виробництва чи змін в ціноутворенні.
- У 2024 році змінні витрати досягли 3 889 824 тис. грн, що свідчить про подальше збільшення витрат унаслідок росту обсягів виробництва та/або підвищення цін на ресурси.

Валовий прибуток розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції і собівартістю цієї продукції (включаючи постійні витрати та змінні витрати).

- У 2022 році валовий прибуток становив 205 290 тис. грн, що свідчить про прибуткову діяльність підприємства.
- У 2023 році валовий прибуток став від'ємним (-249 985 тис. грн), що вказує на збитковість підприємства.
- У 2024 році ситуація погіршилась, і валовий прибуток склав -486 852 тис. грн, що ще більше підтверджує фінансові труднощі підприємства.

Валова прибутковість чистого доходу (ВПчд) демонструє відношення валового прибутку до чистого доходу від реалізації продукції, що дозволяє оцінити ефективність виробництва та продажу.

- У 2022 році валова прибутковість становила 0,08, що вказує на низьку прибутковість.
- У 2023 році цей показник став від'ємним (-0,08), що вказує на збитковість виробничої діяльності.
- У 2024 році валова прибутковість погіршилася ще більше (-0,15), що свідчить про значні труднощі у покритті змінних витрат доходами від реалізації продукції.

Витратомісткість чистого доходу (Вміст.чд) показує, яку частину доходу підприємство витрачає на змінні витрати. Чим вищий цей показник, тим менш ефективно підприємство використовує свої доходи.

- У 2022 році витратомісткість становила 0,94, що означає, що

підприємство витрачає майже всю виручку на покриття змінних витрат.

- У 2023 році витратомісткість зросла до 1,12, що вказує на ще більший тиск змінних витрат на доходи підприємства.
- У 2024 році цей показник ще більше зріс до 1,17, що свідчить про значне зростання змінних витрат порівняно з доходами.

Величина чистого доходу для беззбиткової діяльності (ЧДбеззбит.) визначає мінімальний рівень чистого доходу, при якому підприємство може покрити свої постійні витрати і не зазнавати збитків.

- У 2022 році необхідний чистий дохід для беззбиткової діяльності становив 3 027 549,58 тис. грн.
- У 2023 році цей показник став від'ємним (-3 209 222,80 тис. грн), що вказує на необхідність отримання більш високих доходів для покриття витрат.
- У 2024 році величина чистого доходу для беззбиткової діяльності залишалася від'ємною (-1 524 163,53 тис. грн), що ще більше підкреслює труднощі в досягненні беззбитковості.

Величина змінних витрат для беззбиткової діяльності (ЗВбеззбит.) визначає максимальний рівень змінних витрат, при якому підприємство може залишатися беззбитковим.

- У 2022 році величина змінних витрат для беззбиткової діяльності становила 2 835 572,07 тис. грн.
- У 2023 році цей показник став від'ємним (-3 590 766,97 тис. грн).
- У 2024 році величина змінних витрат для беззбиткової діяльності також була від'ємною (-1 778 733,27 тис. грн), що вказує на зростання витрат, яке значно перевищує доходи.

Рівень беззбитковості (Кбеззбит.), яку частину чистого доходу треба перевищити для того, щоб підприємство могло покрити свої витрати.

- У 2022 році рівень беззбитковості становив -0,15, що вказує на нездатність підприємства досягти беззбитковості.
- У 2023 році рівень беззбитковості зріс до 2,09, що означає, що підприємство повинно було збільшити чистий дохід на 2,09 рази для досягнення

беззбитковості.

- У 2024 році рівень беззбитковості становив 1,46, що свідчить про покращення, але все ще недостатньо для забезпечення беззбитковості.

Протягом аналізованих років АТ «Житомиробленерго» не змогло досягти беззбиткової діяльності через значні витрати, що перевищували доходи. У 2023 та 2024 роках підприємство було збитковим, і навіть при зростанні доходів та зменшенні витрат, рівень беззбитковості залишався критично високим.

Підприємству необхідно оптимізувати як постійні, так і змінні витрати для досягнення беззбитковості. Зокрема, важливим є контроль за витратами на виробництво та адміністративні потреби.

Валовий прибуток і валова прибутковість показали від'ємні значення, що вказує на суттєві проблеми з покриттям витрат і потребує перегляду стратегії ціноутворення та оптимізації ресурсів.

Отже, для забезпечення економічної безпеки і стабільності АТ «Житомиробленерго» необхідно вжити заходів для значного зниження витрат і підвищення ефективності виробничих процесів.

2.3. Оцінка майнового стану АТ «Житомиробленерго»

Оцінка майнового стану підприємства є важливою складовою частиною фінансового аналізу, що дозволяє виявити рівень його платоспроможності, стабільності та здатності ефективно використовувати наявні ресурси. В умовах ринкової економіки, коли підприємства зазнають впливу різноманітних внутрішніх і зовнішніх факторів, оцінка майнового стану стає необхідною для прийняття управлінських рішень, пов'язаних із розвитком та оптимізацією діяльності.

У випадку АТ «Житомиробленерго», як одного з важливих учасників енергетичного ринку, оцінка майнового стану дозволяє оцінити ефективність управління активами, виявити потенційні ризики, а також забезпечити необхідну

інформацію для прийняття рішень щодо подальшого розвитку та стабільності компанії. Зокрема, аналіз таких показників, як структура активів, ліквідність, рентабельність та рівень заборгованості, є основою для оцінки фінансової стійкості підприємства та здатності здійснювати належне виконання своїх зобов'язань перед кредиторами, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами.

Проведемо всебічну оцінку майнового стану АТ «Житомиробленерго» за допомогою аналізу фінансових показників, що характеризують його здатність забезпечувати стабільну діяльність та успішно функціонувати в умовах конкурентного середовища.

Динаміку та структуру активів АТ «Житомиробленерго» у 2022-2024 роках наведено в табл. 2.9 та на рис. 2.1.

Таблиця 2.9

Динаміка та структура активів АТ «Житомиробленерго» у 2022-2024 роках

Показники	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення 2024 р. до 2022 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, –	%	П. с.
Необоротні активи, в т.ч.:	8240245	96,77	7796232	95,25	7479609	96,71	-760636	-9,23	-0,06
Нематеріальні активи	28492	0,33	31047	0,38	41165	0,53	12673	44,48	0,20
Основні засоби	8121599	95,38	7679677	93,83	7352936	95,07	-768663	-9,46	-0,31
Оборотні активи, в т.ч.:	275100	3,23	388844	4,75	254657	3,29	-20443	-7,43	0,06
Запаси	67633	0,79	61704	0,75	75835	0,98	8202	12,13	0,19
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	32865	0,39	158965	1,94	33306	0,43	441	1,34	0,04
Інша поточна дебіторська заборгованість	52519	0,62	55483	0,68	53615	0,69	1096	2,09	0,08
Грошові кошти та їх еквіваленти	70310	0,83	96400	1,18	68373	0,88	-1937	-2,75	0,06
Разом	8515345	100	8185076	100	7734266	100	-781079	-9,17	0,00

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Аналіз структури активів є важливою складовою частиною оцінки

майнового стану підприємства, оскільки дає уявлення про ефективність використання ресурсів та здатність компанії забезпечити свою фінансову стабільність. Структура активів АТ «Житомиробленерго» в період з 2022 по 2024 роки показує як зміни в складі активів підприємства, так і їх динаміку, що вказує на певні тенденції та виклики для подальшого розвитку.

Необоротні активи підприємства займають значну частину в загальній структурі активів, що є характерним для енергетичних компаній, де основні засоби (такі як обладнання, будівлі та інші довгострокові активи) відіграють ключову роль у забезпеченні основної діяльності. Протягом 2022–2024 років загальна сума необоротних активів зменшилась на 9,23% – з 8 240 245 тис. грн у 2022 році до 7 479 609 тис. грн у 2024 році. Зниження в основному відбулося за рахунок зменшення вартості основних засобів, що пояснюється амортизацією та, можливо, виходом з експлуатації застарілих чи морально застарілих активів.

Нематеріальні активи, хоча й займають незначну частину в загальній структурі активів, демонструють позитивну динаміку. Від їх вартості спостерігається значне зростання на 44,48%, що свідчить про інвестиції в нематеріальні ресурси, можливо, у вигляді ліцензій, патентів або програмного забезпечення. Це може бути ознакою модернізації підприємства з точки зору технологічного розвитку та цифровізації.

Оборотні активи, які включають запаси, дебіторську заборгованість та грошові кошти, відзначаються значною варіативністю. Загальний обсяг оборотних активів у 2024 році склав 254 657 тис. грн, що на 7,43% менше порівняно з 2023 роком. Зменшення оборотних активів переважно пов'язане зі зниженням грошових коштів та їх еквівалентів, що може свідчити про зміну ліквідності підприємства, а також зменшенням дебіторської заборгованості. Це може бути результатом покращення роботи з клієнтами та зменшення обсягів прострочених платежів.

У загальному, активи АТ «Житомиробленерго» за період з 2022 по 2024 рік зменшились на 9,17%. Таке зниження в основному відбулося за рахунок зменшення вартості необоротних активів та часткової зміни структури

оборотних активів. Зниження обсягів деяких статей активів може вказувати на необхідність оновлення технічної бази або оптимізації оборотних коштів, однак позитивною є тенденція до зростання вартості нематеріальних активів, що може бути ознакою інвестицій у інноваційні процеси.

Рис. 2.1. Динаміка та структура активів АТ «Житомиробленерго» у 2022-2024 роках, , тис. грн.

Джерело: сформовано за даними фінансової звітності

Оцінка динаміки та структури активів свідчить про поступову зміну стратегії підприємства та необхідність подальшої модернізації активів для забезпечення ефективної роботи у довгостроковій перспективі.

Динаміка та структура пасивів АТ «Житомиробленерго» у 2022-2024 роках наведена в таблиці 2.10 та на рис. 2.2.

Аналіз пасивів підприємства дає змогу оцінити джерела формування активів та фінансову стабільність компанії. Пасиви складаються з власного капіталу, довгострокових і поточних зобов'язань, які відображають стратегію фінансування діяльності підприємства. Протягом 2022–2024 років структура та обсяги пасивів АТ «Житомиробленерго» зазнали певних змін, що відображає трансформації у фінансовій політиці та зовнішньому середовищі.

Власний капітал, як основне джерело фінансування, традиційно становить найбільшу частку у структурі пасивів підприємства. У 2022 році він складав 83,29% від загального обсягу пасивів, однак до 2024 року його частка знизилась до 79,40%.

Таблиця 2.10

Динаміка та структура пасивів АТ «Житомиробленерго» у 2022-2024 роках

Показники	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення 2024 р. до 2022 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, –	%	П. с.
Власний капітал, в т.ч.:	7092079	83,29	6645143	81,19	6141337	79,40	-950742	-13,41	-3,88
Статутний капітал	30600	0,36	30600	0,37	30600	0,40	0	0,00	0,04
Нерозподілений прибуток	2287620	26,86	2143864	26,19	1927133	24,92	-360487	-15,76	-1,95
Довгострокові зобов'язання	961411	11,29	899295	10,99	843314	10,90	-118097	-12,28	-0,39
Поточні зобов'язання в т.ч.:	461855	5,42	640638	7,83	749615	9,69	287760	62,31	4,27
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	153248	1,80	342877	4,19	288643	3,73	135395	88,35	1,93
Поточні зобов'язання за розрахунками	55541	0,65	177185	2,16	316431	4,09	260890	469,73	3,44
Разом	8515345	100	8185076	100	7734266	100	-781079	-9,17	0,00

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Це зменшення супроводжується абсолютним скороченням обсягу власного капіталу на 950 742 тис. грн (–13,41%). Найбільший вплив на зниження справив спад нерозподіленого прибутку на 360 487 тис. грн (–15,76%), що, ймовірно, пов'язано з негативним фінансовим результатом господарської діяльності протягом аналізованого періоду. Статутний капітал залишився незмінним – 30 600 тис. грн, що є ознакою відсутності нових емісій акцій або додаткових вкладень з боку власників.

Довгострокові зобов'язання поступово зменшувались протягом трьох років: з 961 411 тис. грн у 2022 році до 843 314 тис. грн у 2024 році, що відповідає зниженню на 12,28%. Зменшення цього джерела фінансування може бути наслідком поступового погашення раніше залучених довгострокових кредитів або обмеженого доступу до нових джерел фінансування.

Найбільш динамічні зміни відбулись у складі поточних зобов'язань. Їх обсяг зріс на 287 760 тис. грн або 62,31%, а питома вага збільшилась з 5,42% у 2022 році до 9,69% у 2024 році. Основне зростання відбулося за рахунок збільшення:

Кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги – з 153 248 тис. грн до 288 643 тис. грн (+88,35%), що свідчить про збільшення обсягів закупівель у кредит або ускладнення своєчасних розрахунків з постачальниками.

Поточних зобов'язань за розрахунками – зростання на 260 890 тис. грн або майже у 5 разів (+469,73%), що може вказувати на значне навантаження за податковими чи соціальними платежами, а також зростання внутрішньої кредиторської заборгованості.

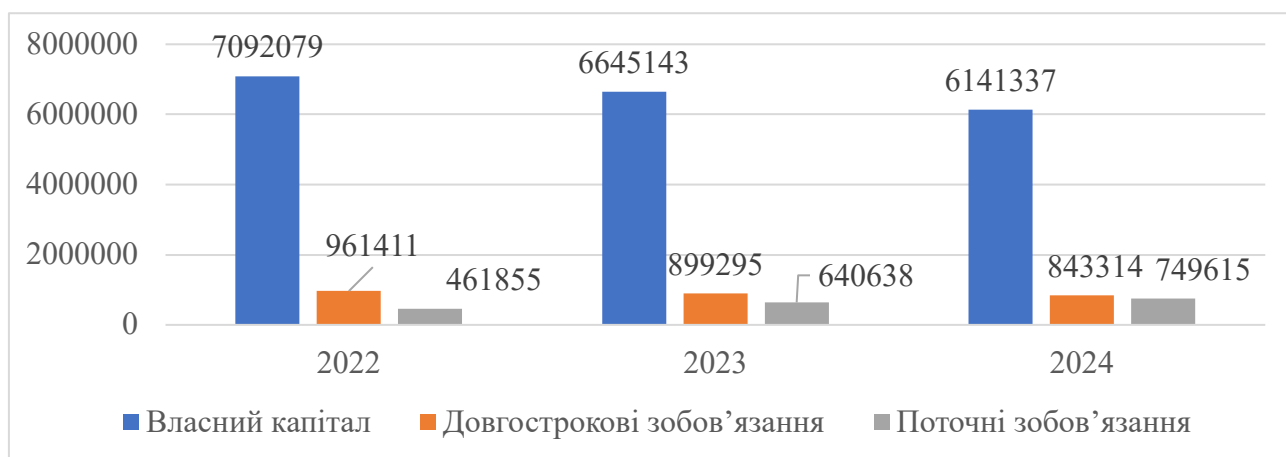

Рис. 2.2. Динаміка та структура пасивів АТ «Житомиробленерго» у 2022-2024 роках, тис. грн.

Джерело: сформовано за даними фінансової звітності

Загальна сума пасивів АТ «Житомиробленерго» зменшилась на 781 079 тис. грн, або 9,17% у 2024 році порівняно з 2022 роком. При цьому структура пасивів демонструє тенденцію до зниження частки власного капіталу та зростання поточних зобов'язань, що може свідчити про погіршення фінансової стійкості підприємства та зменшення рівня автономії.

Такі зміни можуть бути наслідком складної економічної ситуації, зростання витрат, зниження прибутковості та обмеженого доступу до довгострокового

капіталу. У подальшому підприємству доцільно зосередитися на оптимізації витрат, підвищенні рентабельності та зменшенні короткострокових зобов'язань, що дозволить покращити фінансову стійкість та зміцнити майновий стан.

Таблиця 2.11

Аналіз стану, забезпечення та ефективності використання основних засобів
АТ «Житомиробленерго» за 2022–2024 роки

Показники	Роки			Відхилення, +/-	
	2022	2023	2024	2024/2022	2024/2023
Показники забезпечення основними засобами					
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,95	0,94	0,95	-0,02	0,01
Показники стану основних засобів					
Коефіцієнт зносу	0,21	0,26	0,31	0,05	0,05
Коефіцієнт придатності	0,79	0,74	0,69	-0,05	-0,05
Коефіцієнт оновлення	0,12	0,11	0,14	-0,01	0,03
Коефіцієнт вибуття	0,05	0,07	0,10	0,02	0,03
Показники ефективності використання					
Фондовіддача	0,32	0,37	0,44	0,05	0,07
Фондомісткість	3,13	2,68	2,26	-0,45	-0,42
Рентабельність основних засобів, %	-0,25	-5,63	-6,70	-5,38	-1,07

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

У 2022–2024 роках коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства залишався стабільно високим: 0,95 у 2022 та 2024 роках, із незначним зниженням до 0,94 у 2023 році. Це свідчить про високу частку основних засобів у структурі активів, що відповідає виробничій специфіці підприємства енергетичної галузі. Відносно 2023 року показник трохи зріс (+0,01), що може вказувати на певне оновлення активів.

Коефіцієнт зносу основних засобів зріс з 0,21 у 2022 році до 0,31 у 2024 році, тобто знос зріс на 10 в. п., що означає поступове старіння матеріально-технічної бази.

Коефіцієнт придатності відповідно зменшився з 0,79 до 0,69, що прямо вказує на зниження технічного рівня основних засобів.

Позитивним є зростання коефіцієнта оновлення: з 0,11 у 2023 до 0,14 у 2024 році, що свідчить про активізацію інвестицій у відновлення основних засобів.

Водночас коефіцієнт вибуття зріс із 0,05 до 0,10, тобто темпи вибуття основних засобів прискорюються, що також зумовлює необхідність прискорення оновлення.

Фондовіддача демонструє позитивну динаміку: з 0,32 у 2022 році до 0,44 у 2024 році. Це свідчить про зростання обсягу продукції, що припадає на одиницю вартості основних засобів.

Фондомісткість, навпаки, знизилася з 3,13 до 2,26, що є позитивним сигналом: для отримання одиниці продукції використовується менше виробничих фондів.

Рентабельність основних засобів залишається від’ємною протягом усіх років, хоча й з тенденцією до погіршення: з $-0,25\%$ у 2022 до $-6,70\%$ у 2024 році, що свідчить про неефективне використання виробничих потужностей, або про суттєві збитки у господарській діяльності.

АТ «Житомиробленерго» має потужну виробничу базу, про що свідчить висока частка основних засобів у структурі активів. Водночас погіршується технічний стан основних засобів, зростає їхній знос, що може призводити до зниження продуктивності. Ефективність використання засобів поступово зростає за рахунок фондовіддачі та фондомісткості, проте рентабельність залишається критично низькою, що загрожує довгостроковій стабільності підприємства.

Підприємству доцільно посилити інвестиції в модернізацію виробничих засобів та підвищити ефективність їх використання.

Наступним логічним кроком буде аналіз співвідношень між основними статтями балансу, які характеризують фінансову стабільність і якість майнової структури підприємства. Ліквідність підприємства – це його здатність своєчасно покривати свої короткострокові зобов’язання за рахунок наявних активів. Для оцінки ліквідності АТ «Житомиробленерго» розглянемо ключові коефіцієнти за 2022–2024 роки (табл. 2.12).

Коефіцієнт покриття, що показує здатність підприємства погашати поточні зобов’язання всіма оборотними активами, протягом аналізованого періоду мав негативну динаміку: знизився з 0,60 у 2022 році до 0,34 у 2024 році.

Таблиця 2.12

Аналіз ліквідності підприємства АТ «Житомиробленерго»

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2024 до 2022 року, +, –
1. Коефіцієнт покриття	0,60	0,61	0,34	-0,26
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,35	0,51	0,02	-0,32
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,15	0,15	0,00	-0,15
4. Чистий оборотний капітал	-186755	-251794	-494958	-308203,00
5. Частка оборотних активів в загальній сумі активів, %	3,23	4,75	3,29	0,06

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Такий рівень є значно нижчим за нормативне значення (1,0), що свідчить про недостатній обсяг обігових коштів для погашення короткострокових боргів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який враховує лише найбільш ліквідні оборотні активи (без запасів), у 2022 році становив 0,35, у 2023 році покращився до 0,51, однак у 2024 році різко впав до критично низького рівня – 0,02. Це свідчить про вкрай обмежені можливості підприємства швидко реагувати на фінансові зобов'язання без продажу товарно-матеріальних запасів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, що показує частку найбільш ліквідних активів (грошових коштів) у короткострокових зобов'язаннях, у 2022 та 2023 роках становив 0,15, що є на нижній межі нормативу (0,2). Проте у 2024 році цей показник знизився до 0,00, що свідчить про повну відсутність ліквідних грошових ресурсів для негайного покриття поточних боргів.

Чистий оборотний капітал (різниця між оборотними активами та поточними зобов'язаннями) має від'ємне значення у всі роки і постійно погіршується: з –186755 тис. грн у 2022 році до –494958 тис. грн у 2024 році. Це означає, що оборотні активи не тільки не покривають поточні зобов'язання, а й підприємство працює з постійним дефіцитом обігових коштів.

Частка оборотних активів у загальній сумі активів коливалась у межах 3,23–4,75%, що свідчить про низький рівень гнучкості активів підприємства: більшість ресурсів інвестовано в необоротні активи (основні засоби), які не можуть бути швидко реалізовані для покриття боргів.

У 2022–2024 роках ліквідність АТ «Житомиробленерго» перебувала на критично низькому рівні. Особливо тривожно виглядає ситуація 2024 року, коли підприємство фактично не мало фінансових можливостей для оперативного погашення поточних зобов'язань. Відсутність позитивного чистого оборотного капіталу в усі роки підтверджує високий ризик втрати платоспроможності. У зв'язку з цим підприємству необхідно вживати термінових заходів щодо збільшення обігових активів та оптимізації зобов'язань для покращення фінансової стабільності.

Оцінка фінансової стійкості підприємства АТ «Житомиробленерго» дозволяє відзначити, що підприємство здатне зберегти свою фінансову стійкість, управляти ризиками та фінансувати свою діяльність на основі власних коштів, а не через заборгованість.

Фінансова стійкість підприємства характеризує ступінь його незалежності від зовнішніх джерел фінансування та спроможність зберігати фінансову рівновагу в умовах змін зовнішнього середовища. Для її оцінки проаналізуємо динаміку ключових фінансових коефіцієнтів АТ «Житомиробленерго» за 2022–2024 роки (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Оцінка фінансової стійкості підприємства АТ «Житомиробленерго»

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2024 до 2022 року
				+, –
Коефіцієнт автономії	0,83	0,81	0,79	-0,04
Маневреність робочого капіталу	-0,36	-0,25	-0,15	0,21
Коефіцієнт фінансової залежності	1,20	1,23	1,26	0,06
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,03	-0,04	-0,08	-0,05
Співвідношення власного капіталу і поточних зобов'язань	4,98	4,32	3,86	-1,13
Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,13	-0,16	-0,31	-0,18
Забезпеченість оборотних активів власним капіталом	-4,17	-2,96	-5,26	-1,13
Частка оборотних активів в загальній сумі активів, %	3,23	4,75	3,29	0,06

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Коефіцієнт автономії, що показує частку власного капіталу в загальній сумі

джерел фінансування, має тенденцію до зниження: з 0,83 у 2022 році до 0,79 у 2024 році. Хоча значення залишається в межах нормативу (не менше 0,5), така динаміка свідчить про зростання залежності підприємства від зовнішніх зобов'язань.

Маневреність робочого капіталу впродовж трьох років має від'ємне значення, однак поступово покращується: з $-0,36$ у 2022 році до $-0,15$ у 2024 році. Це свідчить про нестачу власних коштів у складі обігового капіталу, але водночас демонструє позитивну динаміку щодо забезпечення гнучкості фінансування.

Коефіцієнт фінансової залежності (оборотне значення коефіцієнта автономії) зріс з 1,20 до 1,26. Це підтверджує посилення залежності підприємства від позикового капіталу.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу погіршився з $-0,03$ у 2022 році до $-0,08$ у 2024 році. Це свідчить про те, що власний капітал в основному іммобілізований у необоротні активи й не може бути вільно використаний для оперативних потреб.

Співвідношення власного капіталу до поточних зобов'язань зменшилось з 4,98 до 3,86, що вказує на зменшення покриття короткострокових боргів власними ресурсами та певне послаблення фінансової безпеки.

Коефіцієнт фінансової стабільності впродовж трьох років мав від'ємне значення та знизився з $-0,13$ до $-0,31$, що свідчить про зростаючу нестійкість у структурі джерел фінансування.

Забезпеченість оборотних активів власним капіталом протягом аналізованого періоду залишалася від'ємною та значно погіршилася: з $-4,17$ у 2022 році до $-5,26$ у 2024 році. Це є ознакою повної відсутності власного фінансування для оборотних активів і використання лише позикових коштів для покриття поточних потреб.

Частка оборотних активів у загальній сумі активів коливалася на низькому рівні – у межах 3,23–4,75%. Такий показник є свідченням переважної частки необоротних активів у структурі активів і низької гнучкості ресурсів підприємства.

У 2022–2024 роках фінансова стійкість АТ «Житомиробленерго» демонструє погіршення. Підприємство зберігає високу частку власного капіталу в структурі пасивів, проте цей ресурс не забезпечує достатнього рівня маневреності та покриття поточних зобов'язань. Від'ємні значення низки ключових коефіцієнтів свідчать про критичну залежність від зовнішніх джерел фінансування й загрозу фінансової дестабілізації. Для поліпшення ситуації доцільно здійснити реорганізацію джерел фінансування, оптимізувати структуру активів та нарощувати обсяг обігових коштів за рахунок внутрішніх резервів.

Таблиця 2.14

Показники рентабельності діяльності АТ «Житомиробленерго» за 2022–2024 рр.

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2024 р. до 2022 р
Рентабельність продукції, %	8,46	-7,81	-12,74	-21,21
Рентабельність господарської діяльності, %	-0,79	-15,08	-15,12	-14,32
Рентабельність активів, %	-0,25	-5,44	-6,52	-6,27
Рентабельність власного капіталу, %	-0,29	-6,69	-8,21	-7,91
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	1,08	0,92	0,87	-0,21
Коефіцієнт окупності активів	0,31	0,36	0,43	0,12
Коефіцієнт окупності власного капіталу	0,37	0,44	0,54	0,17

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Рентабельність є одним з ключових показників ефективності господарської діяльності підприємства. Вона відображає здатність підприємства отримувати прибуток з одиниці витрачених ресурсів. Розглянемо динаміку основних показників рентабельності АТ «Житомиробленерго» у 2022–2024 роках.

Рентабельність продукції (відношення прибутку від реалізації до виручки) у 2022 році становила 8,46%, однак у 2023 та 2024 роках підприємство зазнало збитків, що зумовило падіння показника до –7,81% і –12,74% відповідно. Загальне погіршення за два роки становить –21,21 в.п., що свідчить про серйозні проблеми зі збутом, ціноутворенням або витратами на виробництво.

Рентабельність господарської діяльності також зазнала негативних змін: з –0,79% у 2022 році вона знизилась до –15,12% у 2024 році. Це свідчить про

значне збільшення операційних збитків, ймовірно, через зростання собівартості продукції чи неефективне управління витратами.

Рентабельність активів, яка показує ефективність використання всіх ресурсів підприємства, була від'ємною протягом усього періоду, з погіршенням з $-0,25\%$ у 2022 році до $-6,52\%$ у 2024 році. Така тенденція вказує на те, що активи підприємства не генерують прибутку, а навпаки – спричиняють збитки.

Рентабельність власного капіталу знизилась з $-0,29\%$ до $-8,21\%$, що вказує на значне зниження дохідності для власників підприємства. Інвестування в підприємство стало фінансово недоцільним, оскільки капітал не приносить прибутку, а лише збитки.

Коефіцієнт окупності виробничих витрат (відношення виручки до витрат) поступово знижувався: з 1,08 у 2022 році до 0,87 у 2024 році. Це означає, що на кожну витрачену гривню підприємство отримує лише 87 копійок доходу, тобто працює в збиток.

Коефіцієнт окупності активів зростав із 0,31 до 0,43. Незважаючи на збитковість, підприємство демонструє зростаючу здатність генерувати дохід з одиниці активів, що, ймовірно, зумовлено збільшенням обсягу реалізації або зміною структури активів на користь більш продуктивних.

Коефіцієнт окупності власного капіталу також зріс – з 0,37 до 0,54. Це свідчить про зростання обсягів виручки, незважаючи на зниження прибутковості.

Рентабельність діяльності АТ «Житомиробленерго» у 2022–2024 роках суттєво погіршилася. Підприємство втратило здатність генерувати прибуток як від продукції, так і від основної діяльності загалом. Негативні значення основних рентабельнісних коефіцієнтів вказують на критичний фінансовий стан та потребу у термінових заходах з оптимізації витрат, перегляду виробничої та збутової політики, а також посилення контролю за ефективністю управління ресурсами.

У результаті проведеного аналізу встановлено, що майновий стан АТ «Житомиробленерго» має низку суперечливих тенденцій. З одного боку, підприємство зберігає високу частку основних засобів у загальній структурі

активів (95 %), що є типовим для підприємств енергетичного сектору та свідчить про капіталомісткий характер діяльності. З іншого боку, спостерігається погіршення технічного стану матеріально-технічної бази, про що свідчить зростання коефіцієнта зносу з 0,21 у 2022 році до 0,31 у 2024 році та зниження коефіцієнта придатності до 0,69.

Позитивною тенденцією є зростання фондівіддачі (з 0,32 до 0,44), що вказує на покращення ефективності використання основних засобів. Також зменшення фондомісткості (з 3,13 до 2,26) свідчить про раціональніше використання виробничих фондів. Водночас рівень рентабельності основних засобів залишається від'ємним протягом усього періоду (–6,7 % у 2024 році), що є ознакою недостатньої віддачі від капіталовкладень.

Зростання коефіцієнта оновлення основних засобів у 2024 році може свідчити про спроби модернізації активів, однак темпи їх оновлення поки що не перекривають рівень зносу. Також зберігається від'ємне значення показників ліквідності та забезпеченості обіговими коштами, що в сукупності з від'ємною рентабельністю може створювати ризики зниження фінансової стабільності підприємства в довгостроковій перспективі.

Таким чином, АТ «Житомиробленерго» потребує посилення інвестицій у модернізацію та оновлення основних засобів, а також заходів щодо підвищення рентабельності господарської діяльності, що забезпечить ефективніше використання активів та зміцнення фінансового стану підприємства.

2.4. Напрями покращення майнового стану підприємства

Майновий стан підприємства є важливим показником, що визначає його здатність ефективно здійснювати свою діяльність, забезпечувати фінансову стійкість і конкурентоспроможність на ринку. Для АТ «Житомиробленерго» з урахуванням існуючих тенденцій у динаміці основних засобів, оборотних активів та ефективності використання ресурсів, покращення майнового стану є

ключовим фактором для забезпечення стабільності та розвитку підприємства в умовах постійних економічних змін.

Оскільки підприємство має значну частку основних засобів у своїй структурі активів, одним із пріоритетних напрямків є модернізація технічної бази, зменшення зносу основних засобів та підвищення їх ефективності. Крім того, важливим аспектом є підвищення рівня ліквідності та поліпшення забезпеченості оборотними активами, що дозволить оптимізувати грошові потоки та знизити фінансові ризики.

Визначимо ключові напрями, за допомогою яких можливо поліпшити майновий стан підприємства, зокрема, через підвищення ефективності використання активів, зменшення зносу основних засобів, покращення фінансової ліквідності та модернізацію виробничої бази. Це дозволить забезпечити стабільне функціонування підприємства та сприятиме його довгостроковому розвитку.

В таблиці 2.15 узагальнено проблеми електроенергетики в Україні.

Таблиця 2.15

Проблеми електроенергетики в Україні

Проблеми	Опис проблеми
Ураження енергетичної інфраструктури	Атаки на енергетичні об'єкти, пошкодження енергетичних мереж.
Дефіцит електроенергії	Дефіцит електроенергії через зниження виробництва та пошкодження об'єктів розподілу.
Нестабільність у постачанні палива	Блокування або пошкодження транспортування палива, обмеження постачання природного газу.
Витрати на відновлення інфраструктури	Необхідність значних інвестицій для відновлення пошкоджених об'єктів, дефіцит постачання обладнання.
Підвищення споживання енергії	Збільшене споживання енергії для військових та цивільних потреб, додаткові навантаження на енергосистему.
Безпека персоналу та проблеми з утриманням технічної експлуатації	Небезпечні умови роботи персоналу, складнощі в підтримці технічного обладнання.
Психологічний вплив на енергетичний сектор	Постійний стрес та небезпека, психологічні проблеми у співробітників енергетичних компаній.
Залежність від зовнішніх постачальників	Залежність від постачання енергетичних ресурсів з-за кордону, необхідність пошуку нових постачальників.
Невизначеність щодо відновлення енергосистеми	Невизначеність щодо термінів відновлення енергосистеми через постійні бойові дії.

Джерело: сформовано автором

Проблеми електроенергетики в Україні під час війни з Росією є надзвичайно серйозними і впливають як на функціонування енергетичного сектору, так і на повсюдне життя громадян та економіку в цілому. Війна створює значні труднощі у всіх аспектах енергетичної інфраструктури, від генерації до розподілу та споживання енергії. Ось деякі основні проблеми:

1. Ураження енергетичної інфраструктури. Атаки на енергетичні об'єкти: війна призвела до численних обстрілів і ракетних атак на об'єкти енергетичної інфраструктури: електростанції, підстанції, лінії електропередач. Зруйновані або часто пошкоджені об'єкти неможливо швидко відновити, що призвело до часткових та тривалих відключень електроенергії.

Ураження енергетичних мереж: пошкодження високовольтних ліній та трансформаторних підстанцій значно ускладнює процес передачі енергії, спричиняючи збої в постачанні електрики в певних регіонах.

2. Дефіцит електроенергії. Внаслідок атаки на генеруючі потужності та пошкодження об'єктів розподілу виникає дефіцит електроенергії. В умовах війни важко забезпечити необхідний рівень виробництва, що змушує владу вводити графіки відключення електрики, щоб збалансувати попит і пропозицію.

Проблеми з виробництва енергії: зниження видобутку вугілля, закриття чи пошкодження електростанцій, а також обмеження в постачанні палива для ТЕС спричиняють серйозні труднощі в енергетичній генерації.

3. Нестабільність у постачанні палива. Блокування або пошкодження транспортування палива (вугілля, газу, нафти) на території, що перебуває під впливом бойових дій, створює дефіцит енергоносіїв для генерації електроенергії.

Обмежень доступу до природного газу: Росія, як один із основних постачальників газу, позбавляє блокаду або обмежує ставки, що ускладнюють створення газових електростанцій, які відіграють важливу роль у забезпеченні країни енергетичними ресурсами.

4. Витрати на відновлення інфраструктури. Відновлення пошкоджених електричних мереж, генераційних потужностей, трансформаторних підстанцій потребує значних інвестицій, як на національному, так і на місцевому рівнях. Це

вимагає ресурсів, які часто не вистачає в умовах війни.

Проблеми з постачанням обладнання та матеріалів для відновлення інфраструктури через блокування постачальних ланцюгів або дефіцит робочої сили через евакуацію населення в зоні безпеки.

5. Підвищення споживання енергії. В умовах бойових дій збільшується споживання електроенергії для забезпечення потреб у військових і цивільних цілях (освітлення, опалення, робота критичних об'єктів).

Додаткові навантаження на енергосистему створюються через необхідність живлення бомбосховищ, укриттів та інших тимчасових об'єктів, які використовуються для захисту цивільного населення.

6. Безпека персоналу та проблеми з утриманням технічної експлуатації. Робота персоналу енергетичних компаній в умовах війни стає вкрай небезпечною. Часто співробітники змушені працювати в умовах підвищеного ризику, що ускладнює підтримку та експлуатацію технічного обладнання.

Часті обстріли ускладнюють виконання ремонтних робіт або обмежують доступ до певної території.

7. Психологічний вплив на енергетичний сектор. Постійний стрес і небезпека призводять до труднощів в управлінському персоналі. Співробітники енергетичних компаній стикаються з психологічними проблемами через бойові дії, що можуть знизити ефективність роботи.

8. Залежність від зовнішніх постачальників. Відсутність доступу до російських енергетичних ресурсів змушує Україну шукати альтернативні джерела енергії, що також ускладнює енергетичне зниження. Пошук нових постачальників і час відновлення або модернізація інфраструктури для імпорту енергоресурсів потребує великих інвестицій.

9. Невизначеність щодо відновлення енергосистеми. Постійні обстріли та бойові дії не дозволяють зробити точні прогнози щодо термінів відновлення енергетичної інфраструктури. Це також ускладнює планування довгострокових інвестицій і модернізацію систем.

Проблеми електроенергетики в Україні під час війни є багатограними і

складними, оскільки вони охоплюють не тільки технічні та економічні труднощі, а й значний вплив на національну безпеку та стабільність. Враховуючи ці виклики, важливо продовжувати роботу над зміцненням енергетичної незалежності та диверсифікацією джерел енергії, а також активно співпрацювати з міжнародними партнерами для відновлення та модернізації енергетичної інфраструктури.

Основні бізнес-процеси підприємства можна використовувати як ключові дії, що іноді сприяють створенню цінності для споживачів і забезпечують стабільність та розвиток компанії. Вони охоплюють взаємодію всіх підрозділів та функцій організації, забезпечуючи ефективне досягнення стратегічних цілей.

Основні бізнес-процеси підприємства:

1. Процес стратегічного управління :

- Включає визначення стратегії підприємства, аналіз ринку, конкурентного середовища, інсталяції короткострокових і довгострокових цілей, а також планування ресурсів для їх досягнення.

- Взаємозв'язок : Стійка стратегії визначається основними напрямками для інших бізнес-процесів, таких як фінансове управління або маркетинг.

2. Процес управління фінансами :

- Охоплює планування, облік, аналіз та контроль фінансових потоків, управління доходами і витратами, а також забезпечення ліквідності та прибутковості підприємства.

- Взаємозв'язок : Залежить від результатів діяльності в інших бізнес-процесах (продажі, виробництві), після фінансових результатів залежати від операційної ефективності.

3. Процес управління операціями (виробництво, надання послуг) :

- Включає планування, організацію і контроль над основною виробничою діяльністю підприємства: виробництво продукції, надання послуг, постачання та розподіл.

- Взаємозв'язок : Тісно пов'язаний з маркетинговими і збутовими процесами, залишається необхідність попиту створити масштаби виробництва.

Також залежить від управління ресурсами та фінансами.

Основні бізнес-процеси підприємства, такі як стратегічне управління, управління фінансами, виробничим процесом, маркетингом та продажем, а також управління людськими ресурсами, взаємопов'язані та взаємодіють між собою, формуючи єдину систему для досягнення загальних цілей організації. Кожен з цих процесів має власні завдання та функції, але їх ефективність значною мірою залежить від успішної координації та синергії між ними. Наприклад, стратегічне управління визначає напрямки і цілі для інших бізнес-процесів, маркетинг стимулює попит на виробництво, а фінансове управління забезпечує ресурси для реалізації планів.

Управління діяльністю підприємства вимагає постійного моніторингу та адаптації цих процесів до змін навколишнього середовища, ринкових умов, внутрішніх потреб компанії та зовнішніх факторів. Тому чітке визначення та ефективне управління бізнес-процесами дозволяє підприємствам досягти високих результатів, забезпечити стабільність і зростання, оптимізувати ресурси та знизити витрати.

Для покращення майнового стану АТ «Житомиробленерго» можна розглянути такі конкретні пропозиції, наведені в табл. 2.16.

Таблиця 2.16

Пропозиції для покращення майнового стану АТ «Житомиробленерго»

Пропозиція	Опис
1	2
Інвестиції в модернізацію інфраструктури	Вкласти кошти в оновлення та модернізацію електричних мереж і трансформаторних підстанцій. Це знизить витрати на технічне обслуговування та зменшить ризики від збоїв у роботі. Придбати новітнє обладнання для автоматизації та моніторингу енергетичних систем, що дозволить зменшити залежність від людського фактору та покращить управління енергетичними потоками.
Розвиток відновлювальних джерел енергії	Інвестувати в розвиток відновлювальних джерел енергії (сонячні, вітрові станції) для зменшення залежності від традиційних джерел енергії та зниження витрат на покупку палива. Створити або розширити програми для домогосподарств та бізнесів, що стимулюватимуть встановлення сонячних панелей та інших екологічних джерел енергії.
Оптимізація витрат і енергоефек-	Провести аудит енергоефективності на всіх етапах виробництва та розподілу електроенергії, щоб виявити й усунути неефективні витрати. Застосувати технології енергозбереження у виробництві, зокрема

Продовження табл. 2.16

1	2
тивності	енергоефективні котли, насосні станції та автоматизовані системи управління енергоспоживанням.
Покращення фінансової стійкості підприємства	Залучити додаткові інвестиції через випуск корпоративних облігацій або державні гранти для відновлення та модернізації інфраструктури. Реалізувати програми фінансової стабілізації шляхом реструктуризації боргів, рефінансування на вигідніших умовах або продажу непрофільних активів.
Підвищення рівня автоматизації та цифровізації	Запровадити програми для автоматизації управлінських та операційних процесів підприємства (наприклад, автоматизовані системи обліку електроенергії, дистанційне управління та моніторинг). Створити систему віддаленого моніторингу стану основних засобів та об'єктів інфраструктури для своєчасного виявлення збоїв і запобігання поломок
Розвиток партнерських відносин та співпраця з іншими компаніями	Налагодити співпрацю з іншими енергетичними компаніями для спільної модернізації інфраструктури, закупівлі обладнання або обміну технологіями. Створити стратегічні партнерства з постачальниками альтернативної енергії для забезпечення стабільного енергопостачання.
Підвищення кваліфікації персоналу	Провести тренінги та навчання для співробітників компанії, зокрема щодо новітніх технологій енергозбереження, управління енергетичними системами та основ безпеки в умовах війни. Створити програми мотивації для покращення продуктивності працівників та залучення кваліфікованих кадрів
Розвиток системи управління ризиками	Розробити детальну стратегію управління ризиками для мінімізації наслідків стихійних лих, атак чи збоїв в інфраструктурі. Інвестувати в кібербезпеку для захисту від кібератак, які можуть призвести до серйозних порушень в енергетичній інфраструктурі.
Залучення державної підтримки	Активно шукати можливості для отримання державних субсидій або пільгових кредитів для відновлення пошкоджених об'єктів інфраструктури та запровадження екологічних стандартів.

Джерело: сформовано автором

Застосування цих пропозицій дозволить АТ «Житомиробленерго» покращити свою фінансову стійкість, знизити витрати та підвищити ефективність функціонування енергетичних систем.

У воєнний час ситуація складна, проте реальні джерела зовнішнього фінансування для підприємств (зокрема обленерго) все ж існують – головне знати, куди звертатися. Перелік потенційно доступних реальних програм та інституцій, які надають пільгове фінансування або кредитну підтримку в умовах війни, програми та інструменти, через які енергетичні підприємства України, включно з АТ «Житомиробленерго», можуть отримати фінансування або

допомогу під час війни, і на що саме ці кошти надаються наведено в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

Програми фінансування енергетичних підприємств

№	Програма / Джерело	Формат підтримки	Основні цілі та напрямки фінансування	Як долучитись
1	SPARC (2023–2028)	Гранти, технічна допомога	– Заміна трансформаторів, вимикачів, кабелів – IT-системи моніторингу – Генератори, мобільні станції – Плани енергетичної стійкості – Навчання персоналу	Через Міненерго або сайт energysecurityua.org
2	Energy Support Fund (EU)	Донорський фонд (гранти)	– Закупівля трансформаторів, кабелів – Ремонт мереж – Відновлення підстанцій – Технічна допомога	Через Міненерго, участь у централізованих закупівлях
3	ЄБРР – екстрене фінансування	Кредити, гарантії	– Ремонт/модернізація мереж – Закупівлі кабелів, генераторів – Фінансування через ProzoGo	Запит до ЄБРР через держоргани або в партнерстві з «Укренерго»
4	Кредити під держгарантії (Кабмін+Мінфін)	Пільгове кредитування (3% річних)	– Реструктуризація боргів – Погашення заборгованості на ринку – Оновлення основних фондів	Через Укрексімбанк або Ощадбанк з погодженням НКРЕКП
5	Інші донори (UNDP, KfW, NEFCO, Світовий банк)	Гранти, компенсації, субсидії	– Гранти на технічне оснащення (KfW) – Енергоефективність (NEFCO) – Резервна генерація – Компенсація витрат громад	Через відповідні програми, заявки через Міненерго або обласну владу

Джерело: сформовано автором

Незважаючи на складну економічну ситуацію та воєнні ризики, енергетичні підприємства України, зокрема АТ «Житомиробленерго», мають реальні можливості залучення зовнішнього фінансування через міжнародні програми підтримки. Найбільш перспективними джерелами фінансування є грантові програми Європейського Союзу, ЄБРР, а також державні кредитні ініціативи під пільгові умови. Основні напрямки, на які надається підтримка, включають відновлення та модернізацію електромереж, закупівлю критичного обладнання, впровадження цифрових систем моніторингу, підвищення енергоефективності, а також покриття боргів і дефіциту обігових коштів.

Для ефективного використання цих можливостей підприємству слід:

- активно співпрацювати з Міністерством енергетики України;
- вчасно готувати пакети документів для участі у програмах;
- налагодити партнерство з ключовими донорами та фінансовими установами.

Комплексне залучення вказаних інструментів дозволить суттєво покращити майновий стан обленерго, забезпечити безперебійну роботу критичної інфраструктури та підвищити стійкість до поточних та майбутніх викликів.

У відповідь на зношеність обладнання, високі втрати електроенергії та потребу у зниженні експлуатаційних витрат, АТ «Житомиробленерго» планує модернізувати 25 трансформаторних підстанцій у період 2025–2027 рр. Очікується зниження втрат електроенергії на 8–12%, підвищення надійності електропостачання та зменшення витрат на ремонт і обслуговування.

АТ «Житомиробленерго» – оператор розподільчих мереж, що обслуговує понад 600 тис. споживачів у Житомирській області. Підприємство експлуатує понад 7000 км ЛЕП, понад 3500 трансформаторних підстанцій, з яких близько 40% вичерпали нормативний термін служби.

Ціль проєкту – модернізація 25 ТП (трансформаторних підстанцій) з повною заміною силових трансформаторів, комутаційного обладнання, введенням АСКОВ (автоматизованої системи комерційного обліку) та термоконтролю.

Очікуваний результат:

- Скорочення втрат електроенергії.
- Підвищення точності обліку.
- Мінімізація аварійних відключень.

Ринок енергетичних послуг України зазнав серйозних змін через війну. Попит на безперебійне електропостачання критичної інфраструктури зростає. Одночасно регулятор вимагає скорочення втрат та підвищення ефективності розподільчих мереж. Сектор електропостачання трансформується через

цифровізацію, що створює тиск на операторів щодо впровадження сучасних технологій.

Технічне обґрунтування модернізації електричних трансформаторів та енергетичних мереж передбачає покращення основних показників ефективності та надійності функціонування енергетичної інфраструктури. Зокрема, модернізація трансформаторів, мереж та технічного обладнання призводить до зниження втрат енергії, скорочення часу простою та значного збільшення терміну служби обладнання (табл. 2.18).

Таблиця 2.18

Технічне обґрунтування проекту АТ «Житомиробленерго»

Показник	До модернізації	Після модернізації	Зміна
Середній ККД трансформаторів	92%	98%	+6%
Втрати в мережі, %	14%	10%	-4%
Середній термін простою ТП (рік)	19 годин	5 годин	-14 годин
Термін служби оновленого обладнання	—	25 років	+25

Джерело: сформовано автором

Середній ККД трансформаторів: до модернізації коефіцієнт корисної дії (ККД) трансформаторів становив 92%. Це означає, що 8% електричної енергії витрачалося на неефективні втрати при перетворенні енергії. Після модернізації, з покращеними технологіями та новими матеріалами, ККД підвищився до 98%, що дозволяє знизити енергетичні втрати та збільшити ефективність роботи системи. Це дає приріст на 6%.

Втрати в мережі: до модернізації втрати в мережі складали 14%, що свідчить про досить високі технічні втрати енергії через старе або неефективне обладнання. Після впровадження новітніх трансформаторів та оптимізації мережі втрати знижуються до 10%. Це дає економію енергії та знижує навантаження на енергетичну систему, що забезпечує більш ефективне використання ресурсів (зниження на 4%).

Середній термін простою трансформаторної підстанції (ТП): до модернізації середній час простою трансформаторної підстанції становив 19 годин на рік, що є значним показником, адже кожен період простою призводить до збитків у вигляді втрат у виробництві та погіршення якості енергопостачання.

Після модернізації, завдяки впровадженню більш надійного обладнання та автоматизованих систем моніторингу, час простою скорочується до 5 годин на рік, що дозволяє суттєво підвищити надійність роботи системи та знизити експлуатаційні витрати (зменшення на 14 годин).

Термін служби оновленого обладнання: одним з головних переваг модернізації є значне подовження терміну служби обладнання. Якщо старі трансформатори мали обмежений термін експлуатації, то нові, з огляду на використання сучасних матеріалів та технологій, мають гарантований термін служби 25 років. Це дозволяє зменшити потребу в частих капітальних ремонтах та замінах, що в свою чергу призводить до економії на капітальних витратах і знижує потребу в інвестиціях у заміну обладнання.

Модернізація енергетичних систем і трансформаторів дозволяє досягти значного зниження технічних втрат енергії, покращення надійності роботи мереж, а також подовження терміну служби обладнання, що в цілому веде до зменшення витрат на обслуговування та ремонт, збільшення ефективності функціонування підприємства та покращення якості енергопостачання.

План реалізації модернізації трансформаторних підстанцій передбачає поетапне впровадження заходів, що дозволяють покращити технічні характеристики мереж, знизити втрати енергії та збільшити надійність енергопостачання. Проект буде реалізовано протягом трьох років, розбитий на конкретні етапи для досягнення оптимальних результатів (табл. 2.19).

Таблиця 2.19

План реалізації проекту (2025–2027 роки) АТ «Житомиробленерго»

Рік	Кількість ТП	Обсяг інвестицій, млн грн	Основні заходи
2025	7	42	Проектування, закупівля, заміна трансформаторів
2026	10	55	Модернізація з АСКОВЕ, цифрове реле
2027	8	44	Завершення модернізації, інтеграція SCADA

Джерело: сформовано автором

2025 рік: Проектування, закупівля, заміна трансформаторів:

- Кількість ТП: 7
- Обсяг інвестицій: 42 млн грн.

У 2025 році основними завданнями будуть проектування модернізації трансформаторних підстанцій, а також закупівля та заміна старих трансформаторів на нові, більш ефективні та надійні моделі. Важливою частиною цього етапу є ретельне планування та підготовка проєктної документації для забезпечення відповідності вимогам до енергетичних систем, а також оптимізація закупівель та логістики. Рішення щодо вибору нових трансформаторів та обладнання буде базуватися на аналізі сучасних технологій та вимог до енергоефективності.

2026 рік: Модернізація з АСКОЕ, цифрове реле:

- Кількість ТП: 10
- Обсяг інвестицій: 55 млн грн.

На 2026 рік запланована модернізація підстанцій з використанням автоматизованих систем комерційного обліку електричної енергії (АСКОЕ) та впровадження цифрових реле для підвищення ефективності роботи мереж. АСКОЕ дозволить забезпечити точний облік споживання електричної енергії, що зменшить можливі втрати та покращить контроль за енергоспоживанням. Цифрові реле допоможуть підвищити надійність та безпеку роботи трансформаторних підстанцій, зменшивши ризики відмов і покращивши керування енергетичними потоками.

2027 рік: Завершення модернізації, інтеграція SCADA:

- Кількість ТП: 8
- Обсяг інвестицій: 44 млн грн.

У 2027 році передбачено завершення процесу модернізації трансформаторних підстанцій та інтеграція системи автоматизованого керування та збору даних SCADA (Supervisory Control and Data Acquisition). Інтеграція SCADA дозволить здійснювати моніторинг і контроль за роботою мереж у реальному часі, забезпечуючи оперативне управління і прийняття рішень для підтримки стабільності та безперебійного функціонування енергопостачання. Це також дозволить підвищити ефективність управління та знизити витрати на обслуговування через автоматизацію більшості процесів.

План реалізації модернізації трансформаторних підстанцій на 2025–2027 роки передбачає поетапну зміну обладнання та впровадження сучасних технологій для підвищення ефективності роботи енергетичної інфраструктури. Кожен рік буде орієнтований на конкретні завдання: від проєктування та заміни обладнання до інтеграції новітніх систем управління і моніторингу. Це дозволить значно підвищити надійність та енергоефективність підстанцій, зменшити витрати на енергоспоживання та експлуатацію, а також забезпечити безперебійне постачання електричної енергії.

Для реалізації проєкту модернізації трансформаторних підстанцій в обленерго на 2025–2027 роки було визначено кілька джерел фінансування, які дозволять забезпечити необхідні інвестиції та покрити витрати на закупівлю та модернізацію обладнання. Нижче наведено детальне пояснення кожного джерела фінансування.

Таблиця 2.20

Джерела фінансування проєкту АТ «Житомиробленерго»

Джерело	Обсяг, млн грн	Коментар
Гарантований покупець (зменшення витрат на балансування)	40	Залучення коштів через зменшення витрат на балансування енергетичної системи. За рахунок покращення ефективності роботи мереж та зменшення втрат електроенергії в процесі транспортування можна зменшити витрати на балансування та отримати додаткові кошти для реалізації проєкту.
Банківський кредит (застава обладнання)	50	Отримання кредиту від Укргазбанку на 5 років під 10% річних. Кредит буде надано під заставу нового обладнання, що дасть змогу залучити необхідні кошти для реалізації модернізації. Це допоможе оперативно вирішити фінансові питання та покрити витрати на закупівлю та заміну обладнання.
Власні кошти (амортизація)	25	Використання власних коштів підприємства, отриманих за рахунок амортизації основних фондів, для часткового перекриття витрат у 2026–2027 роках. Це дозволить зменшити необхідність у зовнішньому фінансуванні та підвищить фінансову стійкість підприємства.
Інвестиції від платформи «Green Recovery Ukraine»	26	Отримання гранту на закупівлю обладнання українського виробника через платформу «Green Recovery Ukraine». Цей грант буде використано для закупівлі енергоефективного обладнання, що дозволить знизити витрати на модернізацію та забезпечити впровадження екологічно чистих та ефективних технологій.

Джерело: сформовано автором

Загальний обсяг фінансування: 141 млн грн. Поєднання внутрішніх і зовнішніх фінансових ресурсів, що дозволяє збалансовано покрити витрати на всі етапи проекту та зменшити фінансові ризики.

Цей план фінансування дозволить ефективно реалізувати проект модернізації трансформаторних підстанцій, забезпечуючи баланс між власними коштами, залученими кредитами та державними грантами.

Таблиця 2.21 демонструє економічний ефект від реалізації проекту модернізації трансформаторних підстанцій на АТ «Житомиробленерго».

Таблиця 2.21

Економічний ефект проекту АТ «Житомиробленерго»

Показник	Щорічно (після завершення)	Розшифрування
Зменшення втрат електроенергії	~6,3 млн кВт·год	Після модернізації трансформаторних підстанцій завдяки покращенню ефективності обладнання вдасться значно зменшити втрати електроенергії під час транспортування. Це означає, що електрична енергія, що не втрачається в мережі, буде доступна для постачання споживачам, що підвищить ефективність підприємства. Зменшення втрат на 6,3 млн кВт·год дозволить заощадити значні кошти на закупівлю додаткової енергії.
Зекономлено витрат на обслуговування	4,5 млн грн	Завдяки модернізації устаткування та впровадженню нових технологій, зменшуються витрати на обслуговування трансформаторних підстанцій. Це включає в себе зниження витрат на ремонтні роботи, закупівлю запасних частин та витрати на персонал, що обслуговує старе, менш ефективне обладнання. Економія на рівні 4,5 млн грн дозволяє значно знизити операційні витрати.
Скорочення аварійних зупинок	-60%	Модернізація дозволить знизити кількість аварійних зупинок, пов'язаних з несправностями трансформаторів і обладнання підстанцій. Зменшення аварійних ситуацій на 60% покращить стабільність і надійність енергопостачання, що знизить витрати, пов'язані з аварійними ремонтами та непередбаченими витратами.
Річна економія	~12–14 млн грн	Завдяки комплексним покращенням, зменшенню витрат на обслуговування, зниженню втрат електроенергії та скороченню аварійних зупинок, річна економія для АТ «Житомиробленерго» складе близько 12–14 млн грн. Це суттєве зниження витрат, яке дозволить покращити фінансовий стан компанії та сприятиме поверненню інвестицій в модернізацію трансформаторних підстанцій.

Джерело: сформовано автором

Після завершення проекту модернізації АТ «Житомиробленерго» зможе суттєво знизити операційні витрати, підвищити ефективність енергетичної мережі, зменшити витрати на обслуговування та забезпечити стабільне енергопостачання. Це призведе до значної економії та покращення фінансових показників підприємства.

У рамках реалізації проекту модернізації трансформаторних підстанцій АТ «Житомиробленерго» існує кілька основних ризиків, які можуть вплинути на терміни або успішність проекту. Для кожного з цих ризиків передбачено відповідні компенсуючі заходи, що дозволяють мінімізувати негативні наслідки.

Таблиця 2.22

Оцінка ризиків проекту АТ «Житомиробленерго»

Ризик	Вірогідність	Компенсуючі заходи
Затримка постачання обладнання	Середня	Для зменшення ризику затримок постачання передбачено використання альтернативних постачальників і наявність запасів критичного обладнання, що дозволить уникнути зупинок процесу модернізації.
Валютні коливання	Висока	Щоб мінімізувати ризик валютних коливань, закупівлі здійснюватимуться в гривні. Крім того, компанія буде використовувати хеджування курсу для забезпечення стабільності фінансових витрат у випадку коливань валютних курсів.
Військові дії	Висока	У разі погіршення ситуації з безпекою, проект буде реалізовуватись поетапно. Крім того, передбачена децентралізація деяких етапів модернізації, щоб знизити залежність від конкретних локацій і підвищити гнучкість у разі необхідності переміщення робіт.
Недофінансування	Середня	Для уникнення фінансових проблем буде розроблений резервний план, що передбачає можливість скорочення масштабу проекту або залучення додаткових джерел фінансування у разі потреби. Це дозволить забезпечити гнучкість у реалізації проекту при зміні фінансової ситуації.

Джерело: сформовано автором

Оцінка ризиків дозволяє чітко ідентифікувати потенційні проблеми, що можуть виникнути під час реалізації проекту, а також вчасно прийняти ефективні заходи для їх мінімізації. Завдяки використанню компенсуючих заходів, проект має високі шанси на успішне виконання навіть у складних умовах, таких як військова ситуація або валютні коливання.

Модернізація трансформаторних підстанцій є критично важливим кроком для покращення надійності та енергоефективності мереж АТ «Житомиробленерго». Проєкт забезпечить скорочення витрат, підвищення безпеки та стійкості до зовнішніх загроз. Його реалізація дозволить підприємству вийти на новий рівень ефективності без значного зростання тарифного навантаження на споживача.

У результаті проведеного аналізу та оцінки різноманітних заходів, спрямованих на покращення майнового стану АТ «Житомиробленерго», можна зробити кілька важливих висновків:

1. Модернізація та оновлення обладнання є ключовим напрямом, що дозволить значно знизити експлуатаційні витрати та підвищити ефективність роботи трансформаторних підстанцій. Зменшення втрат електроенергії та покращення продуктивності обладнання безпосередньо впливає на зменшення витрат і покращення фінансових показників підприємства.

2. Оптимізація фінансування через залучення пільгових кредитів, грантових коштів та зовнішнього фінансування допоможе компанії зменшити фінансовий тиск і забезпечить стійкість у реалізації проєкту модернізації. Крім того, залучення коштів від міжнародних організацій та донорів може стати важливим фактором для забезпечення фінансової стабільності в умовах нестабільної економічної ситуації.

3. Інноваційні технології та автоматизація є важливим аспектом для підвищення ефективності управління енергетичними процесами. Впровадження АСКОЕ, цифрових реле та інтеграція SCADA-систем дозволить покращити моніторинг та управління енергетичними потоками, що в свою чергу знизить ризики аварійних зупинок та полегшить процес обслуговування.

4. Управління ризиками є важливим елементом для забезпечення стійкості підприємства в умовах зовнішніх викликів, таких як військові дії або валютні коливання. Систематичний моніторинг ризиків та оперативне реагування на них дозволить значно знизити негативний вплив на фінансову стабільність компанії.

Загалом, комплексний підхід до покращення майнового стану, що включає модернізацію інфраструктури, оптимізацію фінансування, впровадження інноваційних технологій і ефективне управління ризиками, дозволить підприємству покращити свої фінансові результати, знизити витрати та забезпечити стабільний розвиток навіть в умовах економічної та політичної нестабільності.

Висновки до розділу 2

В результаті аналітичної оцінки майнового стану АТ «Житомиробленерго» та напрямів його покращення можна зробити наступні висновки.

1. АТ «Житомиробленерго» є важливою частиною енергетичної інфраструктури регіону. Здійснювані ним функції включають транспортування та постачання електричної енергії споживачам, що є критично важливим для забезпечення стабільності енергетичної системи. Водночас, підприємство потребує подальшої модернізації та вдосконалення своїх технологічних і організаційних процесів, щоб покращити ефективність та стійкість в умовах постійно змінюваних економічних реалій.

2. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства показав низку слабких місць, зокрема високий рівень заборгованості та нестабільні фінансові результати через змінні витрати на енергоресурси та знижену платоспроможність деяких клієнтів. Незважаючи на ці труднощі, підприємство демонструє високий рівень ліквідності та здатне забезпечити поточні зобов'язання. Важливим аспектом є необхідність зменшення фінансового навантаження та поліпшення стратегії управління борговими зобов'язаннями.

3. Майновий стан підприємства вимагає удосконалення в частині модернізації основних фондів та зниження втрат електроенергії. Аналіз показав, що частина обладнання морально та фізично застаріла, що підвищує витрати на обслуговування та обмежує ефективність функціонування підприємства.

Оновлення інфраструктури та впровадження новітніх технологій дозволить підвищити ефективність виробничих процесів та знизити експлуатаційні витрати.

4. На основі виявлених проблем і можливостей, були запропоновані напрямки покращення майнового стану підприємства, серед яких найважливішими є: модернізація обладнання, впровадження новітніх інформаційних систем та автоматизація процесів управління енергетичними потоками. Також важливим є залучення зовнішніх інвестицій, грантів та пільгових кредитів для забезпечення фінансування заходів модернізації. Успішна реалізація цих заходів дозволить знизити витрати, покращити фінансові показники та забезпечити стійкість підприємства в умовах сучасних економічних та політичних викликів.

Аналіз організаційного, фінансового та майнового стану АТ «Житомиробленерго» показав важливі проблеми, але також і значні можливості для покращення. Модернізація інфраструктури, оптимізація фінансових потоків, впровадження нових технологій та залучення зовнішнього фінансування є ключовими заходами, які допоможуть покращити майновий стан підприємства, знизити експлуатаційні витрати та підвищити ефективність його роботи. Успішна реалізація цих заходів сприятиме стабільності та розвитку АТ «Житомиробленерго» в майбутньому.

ВИСНОВКИ

Узагальнення теоретичних основ та дослідження особливостей оцінки майнового стану підприємства та напрямів його покращення було сформовано теоретико-методичні засади оцінювання, здійснено аналіз майнового стану АТ «Житомиробленерго», а також обґрунтовано практичні рекомендації щодо його покращення.

1. У ході вивчення теоретичних аспектів поняття «майновий стан підприємства» з'ясовано, що він відображає сукупність характеристик активів та пасивів підприємства, їх структуру, динаміку та здатність забезпечити безперервну діяльність суб'єкта господарювання. Майновий стан є складовою фінансового стану і впливає на фінансову стійкість, платоспроможність та інвестиційну привабливість підприємства. Його оцінка має здійснюватися системно, з урахуванням якісних і кількісних показників.

2. Система оцінки майнового стану включає індикатори, методики, принципи, інформаційне та організаційне забезпечення. Для ефективної роботи цієї системи необхідне дотримання ряду умов: достовірна облікова інформація, регулярність аналізу, автоматизація обробки даних, кваліфікований персонал і забезпечення динамічної порівнюваності даних. Упровадження такої системи дозволяє своєчасно виявляти негативні тенденції, визначати напрями оптимізації активів і знижувати фінансові ризики.

3. Виявлено, що в практиці застосовуються різні методичні підходи до оцінювання майнового стану: коефіцієнтний аналіз, експрес-оцінка, інтегральна оцінка. Разом із тим, існують певні обмеження: суб'єктивність у виборі вагових коефіцієнтів, різна якість вхідної інформації, відсутність єдиних стандартів. Тому рекомендовано поєднувати кілька методів і використовувати експертне коригування для досягнення більшої достовірності результатів.

4. Оцінка майнового стану підприємств в Україні регламентується низкою нормативно-правових документів, серед яких особливе місце займає Положення про порядок аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації.

Цей документ надає єдину методичну базу для проведення фінансово-майнового аналізу. Крім того, чинні стандарти бухгалтерського обліку та звітності формують інформаційне підґрунтя для оцінювання, забезпечуючи порівнюваність та об'єктивність даних.

5. АТ «Житомиробленерго» є регіональним оператором енергорозподілу, що забезпечує електропостачання у Житомирській області. АТ «Житомиробленерго» не є виробником електричної енергії, а здійснює розподіл електроенергії як оператор системи розподілу (ОСР). Тому постачальниками для компанії виступають ДП «НЕК Укренерго» – як оператор системи передачі, постачальники електроенергії (наприклад, ТОВ «YASNO», ТОВ «ЕРУ Трейд», ТОВ «ЕНЕРА», ТОВ «Гармонія Енерго» тощо), які передають електроенергію до мереж ОСР для подальшого розподілу кінцевим споживачам. Підприємство має складну організаційну структуру, значну кількість виробничих активів та функціонує у сфері природної монополії. Основною проблемою є високий рівень зношеності основних засобів, зростання дебіторської заборгованості та залежність від тарифної політики держави.

6. У процесі діагностики фінансово-економічного стану підприємства встановлено, що підприємство має нестійке фінансове становище: відзначається висока частка короткострокової кредиторської заборгованості, низька ліквідність, зниження рентабельності. Водночас, збереження прибутковості та наявність основних фондів свідчать про потенціал стабілізації за умов ефективного управління. Насамперед спостерігається зростання чистого доходу підприємства: з 2631643 тис. грн у 2022 році до 3333118 тис. грн у 2024 році, що становить приріст на 701 475 тис. грн або 26,66 %. Така тенденція свідчить про підвищення виручки від реалізації електроенергії, ймовірно, внаслідок зростання тарифів та/або обсягів постачання. Водночас валовий прибуток у цей самий період демонструє значне погіршення – із позитивного значення у 205 290 тис. грн у 2022 році до глибоко від'ємного значення у –486 852 тис. грн у 2024 році. Це зумовлено зростанням собівартості послуг, що може бути результатом як

підвищення вартості енергоресурсів, так і витрат на відновлення мереж унаслідок пошкоджень.

Чистий збиток з кожним роком стає дедалі більшим: збільшення збитків склало 423 965 тис. грн у 2023 році та ще 59 057 тис. грн у 2024 році. Це може вказувати на накопичення структурних фінансових проблем або некомпенсовані витрати, спричинені бойовими діями, пошкодженням інфраструктури тощо.

7. У результаті проведеного аналізу встановлено, що майновий стан АТ «Житомиробленерго» має низку суперечливих тенденцій. Оцінка майнового стану АТ «Житомиробленерго» показала, що підприємство має дисбаланс у структурі активів і пасивів, недостатній рівень власного капіталу та знижену оборотність активів. Значна частина майна зосереджена в основних засобах, значна частина яких фізично та морально зношена. З одного боку, підприємство зберігає високу частку основних засобів у загальній структурі активів (95 %), що є типовим для підприємств енергетичного сектору та свідчить про капіталомісткий характер діяльності. З іншого боку, спостерігається погіршення технічного стану матеріально-технічної бази, про що свідчить зростання коефіцієнта зносу з 0,21 у 2022 році до 0,31 у 2024 році та зниження коефіцієнта придатності до 0,69. Позитивною тенденцією є зростання фондівіддачі (з 0,32 до 0,44), що вказує на покращення ефективності використання основних засобів. Також зменшення фондомісткості (з 3,13 до 2,26) свідчить про раціональніше використання виробничих фондів. Водночас рівень рентабельності основних засобів залишається від'ємним протягом усього періоду (–6,7 % у 2024 році), що є ознакою недостатньої віддачі від капіталовкладень.

Це вимагає розробки заходів з модернізації майнової бази та оптимізації структури балансу.

8. У результаті аналізу запропоновано низку напрямів удосконалення майнового стану: оновлення матеріально-технічної бази через енергосервісні контракти, рефінансування боргів, оптимізація структури активів, зменшення дебіторської заборгованості та збільшення власного капіталу.

Проект модернізації 25 трансформаторних підстанцій передбачає комплексну заміну застарілого обладнання, зокрема силових трансформаторів і комутаційної апаратури, а також впровадження автоматизованої системи комерційного обліку електроенергії (АСКОЕ) та систем термоконтролю. Очікуваний ефект від реалізації проєкту полягає у підвищенні енергоефективності, зменшенні технологічних втрат електроенергії, покращенні надійності електропостачання споживачів, зниженні аварійності та витрат на обслуговування мереж. Крім того, впровадження АСКОЕ забезпечить більш точний облік споживання енергії, що сприятиме підвищенню фінансової дисципліни та прозорості в енергопостачанні. Таким чином, модернізація трансформаторних підстанцій є стратегічним кроком до енергетичної модернізації підприємства, підвищення його економічної ефективності та конкурентоспроможності на ринку.

Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню ефективності управління активами та забезпеченню фінансової стійкості підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова А. О., Крак Ю. В., Нікіфорова Л. О., Азаров О. Д., Белякова К. С. Застосування системного аналізу та математичного апарату нечіткої логіки для моделювання процесу оцінювання фінансового стану підприємства. Кібернетика та системний аналіз. 2024. Т. 60, № 6. С. 154–168.
2. Акімова Л. М., Герман М. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 17. С. 44-48.
3. Ананченко В. О., Мішина О. С. Економічний аналіз: сучасні методики оцінки. Львів: ЛНАУ, 2023. 312 с.
4. Андросова О.Ф. Фінанси підприємств: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2021. 320 с.
5. Атаманчук Д., Базилук А. Фінансова стійкість підприємств у довгостроковій перспективі. Матеріали конференцій МЦНД. 2024. (07.06.2024; Луцьк, Україна). С. 35–40. URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/1272>
6. Бачевський Б. Є. Потенціал і розвиток підприємства : навч. посібн. / Б. Є. Бачевський, І. В. Заблодська, О. О. Решетняк. К. : Центр навчальної літератури, 2009. 400 с.
7. Бегун С. І. Поняття фінансового стану підприємства. Економічні та соціальні інновації як фактор розвитку економіки: матеріали XIX Міжн.наук.-практ. конф., 29-30 травня 2014 р., Луцьк. 2014. С. 262-263.
8. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2022. № 4. С. 36-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2022_4_6
9. Бержанір І.А. Аналіз фінансової стійкості підприємства: теорія і практика. Львів: ЛНУ, 2020. 150 с.
10. Бондарук Т. Г. Організаційно-методичне забезпечення оцінювання майна підприємства. Бізнес Інформ. 2020. №5. С. 71–76.

11. Бондарук Т.Г., Заїчко І.В., Бондарук І.С. Діагностика фінансового стану та інвестиційної привабливості підприємства в системі фінансового менеджменту. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2022. №1-2. С. 62-75. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6274>
12. Борецька Н.П., Міщенко К.В. Аналіз та прогнозування фінансової стійкості підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 20. С. 63–66.
13. Бражна Л. В. Аналіз розвитку та фінансового стану підприємств у воєнний період. Економіка, управління та адміністрування. 2023. № 2. С. 79-85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2023_2_14
14. Бугай В. З., Резанов Е. О. Основні напрями збереження фінансової стійкості підприємства в умовах кризи. Економічний простір. 2019. № 142. С. 112–122.
15. Бугас Н. В., Костюк Г. В. Аналіз та оцінка ділової активності підприємства. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2017. № 2. С. 86-89.
16. Вакуленко О. В. Управлінський облік та аналіз. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 284 с.
17. Власюк Н.І., Марусич М.В. Застосування факторного аналізу та економіко-математичних методів для оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. 2016. Вип. № 51. С. 138–143.
18. Гончаренко О. М., Дяченко О. А. Система оцінки майнового стану підприємства в умовах ринкової трансформації. Економіка і суспільство. 2021. №30. С. 55–61.
19. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/господарський_кодекс_україни
20. Готра В. В., Ріпич В. В., Дячок А. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. Економіка і суспільство. 2017. № 8. С. 219-223.

21. Гудзь П.В. Економіка підприємства: теорія і практика. К.: Академвидав, 2018. 416 с.
22. Денисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. Агросвіт. 2015. № 10. С. 52-58. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf
23. Дмитренко Д. Концептуальний підхід до формування ефективної системи фінансової діагностики діяльності підприємства. Економіка та суспільство. 2023. №52. <https://URL.org/10.32782/2524-0072/2023-52-44>
24. Добикіна О.К. Управління майновим потенціалом підприємства. Харків: ХНЕУ, 2018. 204 с.
25. Довбня С. Б., Папуша І. В. Експрес-діагностика фінансового стану підприємства: стратегічний аспект. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2024. №14. <https://URL.org/10.54929/2786-5738-2024-14-04-19>
26. Дубинська О. Теоретичні й практичні аспекти аудиту фінансової звітності як наряду виявлення загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах воєнного стану. Acta Academiae Beregsasiensis. Economics. 2023. Вип. 4. С. 374-384. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aabere_2023_4_32
27. Заїчко І., Білошкурська Н. Нормативно-правове та методичне підґрунтя визначення рівня забезпечення і регулювання фінансової безпеки підприємств та держави Економіка та суспільство. 2021. №34. <https://URL.org/10.32782/2524-0072/2021-34-42>
28. Заїчко І.В. Фінансова стійкість підприємств як інструмент реалізації фінансової безпеки. Молодий вчений. 2019. № 10. С. 651–656. URL: <https://URL.org/10.32839/2304-5809/2019-10-74-137>
29. Захарова Н.Ю. Система оцінювання майнового стану: сучасні підходи. Економіка і держава. 2022. №11. С. 187–191.
30. Кальна Т. А. Прийоми фінансового аналізу: переваги та недоліки. Економічний аналіз. 2014, Т. 15(2). С. 13-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_15%282%29_4

31. Ковтуненко Ю. В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2016. № 8/2. С. 40-41.

32. Колодій І. В. Особливості діагностики фінансового стану та визначення факторів ризику як елементів антикризового управління у сільськогосподарських підприємствах. Інфраструктура ринку. 2022. Вип. 65. С. 72-76.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2022_65_15

33. Корбутяк А.Г., Бута М.М. Підходи до трактування поняття «фінансовий стан підприємства». Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 16 (1). С. 149–153.

34. Корнєва Н.О., Шаповалова І.О. Шляхи покращення фінансового стану підприємств. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Економічні науки. 2013. Вип. 5.1. С. 55–60.

35. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022, № 43.
URL: <https://URL.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>

36. Костирко Л. О. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 292 с.

37. Краснікова О. М., Тітов Р. Ю., Матвієнко А. О. Аналіз фінансового стану як головний фактор забезпечення платоспроможності аграрних підприємств. Бізнес-навігатор. 2023. Вип. 2. С. 122-125.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2023_2_20

38. Куцай Н. С., Демчук В. О. Сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства. Modern Economics. 2021. № 25. С. 92-97. URL: [https://URL.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-14](https://URL.org/10.31521/modecon.V25(2021)-14)

39. Кучеренко В. М., Савченко В. В. Методичні підходи до оцінки майнового стану підприємств. Економіка і організація управління. 2021. №3. С. 102–110.

40. Кучеренко С. Ю., Леваєва Л. Ю., Красножон А. О. Фінансові та безпекові чинники конкурентоспроможності аграрних підприємств в умовах

воєнного стану. Економічний вісник університету. 2023. Вип. 58. С. 68-73.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2023_58_12

41. Кушнір Н. Б., Мельник М. В. Практичний інструментарій діагностики фінансового стану підприємства. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2023. Вип. 1. С. 66-76.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgrp_ekon_2023_1_9

42. Лиса О. В., Маєр Д. Д. Деякі аспекти управління фінансовим станом підприємства. Бізнес-навігатор. 2020. Вип. 5. С. 179-183.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2020_5_32

43. Ломоносов Д. С. Діагностика фінансового стану операторів поштового зв'язку України з використанням дискримінантних моделей оцінки ризику банкрутства підприємства. Ефективна економіка. 2024. № 7.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_7_99

44. Лук'янова В.В., Лабунець О. О. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його поліпшення. Приазовський економічний вісник. 2018. Вип. 2(07). С. 66–69.

45. Мамедова С.М. Майновий стан сторін як підстава зменшення розміру штрафних санкцій. Часопис Київського університету права. 2020/2. С. 277-280.

46. Марусяк Н. Л. Фінансові ризики та їх вплив на фінансовий стан підприємства. Ефективна економіка. 2024. № 1.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_1_41

47. Марусяк Н. Л., Рачинський М. А. Фінансовий стан підприємства та його оцінка. Ефективна економіка. 2023. № 12.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_12_48

48. Мельник І. Г., Павлюк К. М. Інформаційно-аналітичні системи в управлінні підприємством. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2022. 168 с.

49. Мельник Т. Ю., Свірко С. В. Теоретико-методичні основи оцінювання майнового стану підприємства. Економіка, управління та адміністрування. 2021. №1(95). С. 8–16. [https://doi.org/10.26642/ema-2021-1\(95\)-8-16](https://doi.org/10.26642/ema-2021-1(95)-8-16)

50. Мельник Т.А., Заніздра В.С. Економічна сутність фінансового стану

підприємства. Наукові записки Кіровоградського національного технічного університету. 2012. Вип. 11. Ч. 2. С. 102–104.

51. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій: Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

52. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства (затверджено наказом Міністерства економіки України від 17 січня 2001 р. №10). URL до журналу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_451800-01

53. Нагорний П. Д., Базюк Д. С. Оцінка фінансового стану як передумова ефективного управління підприємством. Трансформаційна економіка. 2023. № 1. С. 44-49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tranec_2023_1_10

54. Насібова О.В., Івашкевич І.О. Теоретичні основи оцінки фінансового стану підприємства. Інфраструктура ринку. 2019. № 30. С. 185–188.

55. Неізнана О., Григорук А., Литвин Л. Сучасні інструменти підтримки фінансової стійкості України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. №39. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-62>

56. Носова Є. Система показників оцінки фінансового стану підприємств. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2012. Вип. 138. С. 53–57.

57. Овсяк Н. В., Олійник Ю. В. Особливості формування балансу підприємства за міжнародними стандартами фінансової звітності. Економіка. Фінанси. Право. 2024. № 5. С. 22-25.

58. Огренич Ю. О., Гриценко О. Ю. Оцінка фінансового стану промислових підприємств та передумови здійснення антикризового управління. Причорноморські економічні студії. 2021. Вип. 68. С. 42-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2021_68_9

59. Огренич Ю. О., Зайцев Є. А. Стан та забезпечення фінансово-економічної безпеки промислових підприємств в умовах цифровізації економіки.

Економічний простір. 2024. № 189. С. 12-18.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2024_189_4

60. Олійник Л.В. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стабільності підприємства. Фінанси, облік, банки. 2017. № 1 (22). С. 118–124.

61. Омельченко О. В., Швед В. В., Штифлюк В. В. Про деякі питання оцінки фінансового стану підприємства. Інфраструктура ринку. 2022. Вип. 68. С. 145-149. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2022_68_27

62. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації (затверджено наказом Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 р. №49/121). К.: 2001. 9 с.

63. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України в редакції від 22.12.2011 № 4212-VI <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12#Text>

64. Про затвердження положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

65. Проскурович О.В., Бабій С.Л. Моделювання фінансового стану підприємства за допомогою багатофакторного кореляційно-регресійного аналізу. Вісник Львівського університету. 2013. Вип. 50. С. 261–266.

66. Радзіховська Ю. М., Саранюк С. С. Удосконалення процесу діагностики фінансового стану підприємства. Ефективна економіка. 2023. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_12_55

67. Семенова К. Д. Аналіз фінансового стану підприємств України та тенденцій розвитку. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2021. № 5-6. С. 77-82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Naykvo_2021_5-6_12

68. Семенова С. М. Санація балансу для покращення фінансового стану підприємства. Review of transport economics and managment. 2020. Вип. 3. С. 164-

176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdnuzt_pet_2020_3_17

69. Сисоєнко І. А., Карлюка Д. О., Гузік С. І. Фінансовий стан підприємства як основа розробки фінансової стратегії підприємства. Інфраструктура ринку. 2021. Вип. 59. С. 116-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2021_59_23

70. Скриньковський Р.М. Фінансово-економічний аналіз. Тернопіль: Екон. думка, 2020. 280 с.

71. Смирна О. В., Бай С. П. Діагностика фінансового стану підприємства: сутність та значення. Grail of Science. 2024. № 35. С. 45-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/grsc_2024_35_9

72. Сорока Й. Й. Зарубіжний досвід оцінювання фінансового стану підприємств в сучасних умовах господарювання. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. 2015. Вип. 2. С. 363-367. URL:: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuues_2015_2_63.

73. Сподіна А.О., Тарасенко І.О. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». № 12 (131). 2022. С. 24-33.

74. Стащук О., Жигар Н. Формування та використання прибутку суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. Економічний часопис ВНУ імені Лесі Українки. 2022. № 3 (31), С. 12-17. URL: <https://URL.org/10.29038/2786-4618-2022-03-12-17>

75. Степаненко О. І., Дубовик М. Ф. Аналіз дебіторської заборгованості, її вплив на фінансовий стан та ділову активність підприємства. Проблеми системного підходу в економіці. 2022. Вип. 2. С. 116-125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2022_2_19

76. Тараруєв Ю. О. Сутність та діагностика фінансового стану підприємства. Проблеми системного підходу в економіці. 2021. Вип. 2. С. 113-119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2021_2_18

77. Тарасюк Г. М. Практика фінансово-аналітичної оцінки майнового стану підприємств. Наукові записки. Серія «Економічні науки». 2020. №37. С. 88–93.

78. Терен Г. М. Система показників аналізу ліквідності підприємства. Економічна наука. 2016. № 8. С. 36-41.

79. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Київ : КНЕУ, 2003. 554 с.

80. Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління. Інфраструктура ринку. 2021. Випуск 56. С. 129–134.

81. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Особливості аналізу фінансових результатів і рентабельності діяльності суб'єктів малого підприємництва. Економічний форум. 2019. № 2. С. 99–105.

82. Фролова Т. О. Фінансовий аналіз. Київ : Видавництво Європейського університету, 2005. 253 с.

83. Чепка В., Свідерська І., Гавриленко Ю. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 19-20. С. 96-102.

84. Ярошевич Я. С. Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах воєнного стану. Формування ринкових відносин в Україні. 2023. № 7-8. С. 111-119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2023_7-8_17

85. Ярошевська О. В., Красноступ В. М. Теорія фінансового аналізу стану підприємств України. Вісник економічної науки України. 2024. № 1. С. 139-144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2024_1_21

86. Ясинська Д.В., Добровольська О.В. Сучасна парадигма діагностики фінансового стану підприємства в період кризи. Економічний простір. 2021. (166). С. 81-84. <https://URL.org/10.32782/2224-6282/166-14>

87. Ясіновська І.Ф. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємств. Європейські перспективи. 2016. Вип. 2. С. 169–175.

88. Яценко С.І. Економічний аналіз діяльності підприємства. К.: Знання, 2019. 368 с.

89. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2018, № 3. С. 173–180.

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до
фінансової звітності»

Підприємство _____ АТ «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО» Територія ____ Житомирська _____ Організаційно-правова форма господарювання акціонерне товариство Вид економічної діяльності ____ Розподілення електроенергії	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ за КОАТУУ	КОДИ		
		23	01	01
		22048622		
		UA180401900 10281147		
		35.13		

Організаційно-правова форма господарювання **акціонерне товариство** за КОПФГ
Вид економічної діяльності _____ Розподілення за КВЕД
електроенергії _____

Середня кількість працівників¹ _____ 3311 _____

Адреса, телефон _ 10008, Україна, Житомирська обл., місто Житомир, **вулиця Косенка Віктора**, будинок, 32/8
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на _____ рік _____ 2022 р.

Форма № 1 Код за
ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	12 941	28 492
первісна вартість	1001	25 037	42 913
накопичена амортизація	1002	12 096	14 421
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	
Основні засоби	1010	8 353 747	8 121 599
первісна вартість	1011	9 997 389	10 299 271
знос	1012	1 643 642	2 177 672
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	51 927	90 154
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	8 418 615	8 240 245
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	49 196	67 633
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	20 951	32 865
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	20 217	3 710

з бюджетом	1135	120	146
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	40 168	52 519
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	47 917
Гроші та їх еквіваленти	1165	42 278	70 310
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	172 930	275 100
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	
Баланс	1300	8 591 545	8 515 345
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	30 600	30 600
Капітал у дооцінках	1405	4 960 341	4 670 009
Додатковий капітал	1410	98 493	98 493
Резервний капітал	1415	5 357	5 357
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 998 232	2 287 620
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	7 093 023	7 092 079
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	1 016 605	961 366
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	54	45
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	1 016 659	961 411
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	95 452	42 061
товари, роботи, послуги	1615	26 311	153 248
розрахунками з бюджетом	1620	51 671	29 117
у тому числі з податку на прибуток	1621	24 940	3 178
розрахунками зі страхування	1625	3 930	2 652
розрахунками з оплати праці	1630	14 830	14 960
за одержаними авансами	1635	202 334	116 265
за розрахунками з учасниками	1640	78 524	94 740
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	481 863	461 855
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	8 591 545	8 515 345

Керівник

Головний бухгалтер

Підприємство _____ АТ «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО»
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
23	01	01
22048622		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за _____ рік _____ 2022 р.

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попер еднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 631 643	2 854 529
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	2 426 353	2 392 470
Валовий:			
прибуток	2090	205 290	462 059
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	29 997	46 914
Адміністративні витрати	2130	118 189	123 432
Витрати на збут	2150		0
Інші операційні витрати	2180	117 985	38 407
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		347 134
збиток	2195	887	
Дохід від участі в капіталі	2200		0
Інші фінансові доходи	2220	8 974	11 459
Інші доходи	2240	9 436	24 753
Фінансові витрати	2250		0
Втрати від участі в капіталі	2255	3 878	6 038
Інші витрати	2270	26 578	36 263
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		341 045
збиток	2295	12 933	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-7 961	-60 392
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		280 653
збиток	2355	20 894	

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	24 330	5 350
Накопичені курсові різниці	2410		0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0
Інший сукупний дохід	2445		0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	24 330	5 350
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	4 379	963
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	19 951	4 387
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-943	285 040

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 249 792	1 121 367
Витрати на оплату праці	2505	612 116	688 502
Відрахування на соціальні заходи	2510	129 954	147 405
Амортизація	2515	552 872	513 560
Інші операційні витрати	2520	52 851	68 946
Разом	2550	2 597 585	2 539 780

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	122 398 540	122 398 540
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	122 398 540	122 398 540
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0.17	2.29
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0.17	2.29
Дивіденди на одну просту акцію	2650		0

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до
фінансової звітності»

		КОДИ		
Підприємство _____ АТ «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО»	Дата (рік, місяць, число)	24	01	01
Територія _____ Житомирська	за ЄДРПОУ	22048622		
	за КОАТУУ	UA18040190 010281147		
Організаційно-правова форма господарювання акціонерне товариство	за КОПФГ			
Вид економічної діяльності _____ Розподілення електроенергії	за КВЕД	35.13		
Середня кількість працівників ¹ _____ 3204 _____				
Адреса, телефон _ 10008, Україна, Житомирська обл., місто Житомир, вулиця Косенка Віктора, будинок, 32/8				
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)				
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				
за міжнародними стандартами фінансової звітності				

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на _____ рік _____ 2023 р.

Форма № 1 Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	28 492	31 047
первісна вартість	1001	42 913	51 570
накопичена амортизація	1002	14 421	20 523
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	8 121 599	7 679 677
первісна вартість	1011	10 299 271	10 412 057
знос	1012	2 177 672	2 732 380
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	90 154	85508
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	8 240 245	7 796 232
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	67 633	61 704
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	32 865	158 965
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3 710	2 262

з бюджетом	1135	146	14 030
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	52 519	55 483
Поточні фінансові інвестиції	1160	47 917	
Гроші та їх еквіваленти	1165	70 310	96 400
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	275 100	388 844
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	8 515 345	8 185 076
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	30 600	30 600
Капітал у дооцінках	1405	4 670 009	4 366 829
Додатковий капітал	1410	98 493	98 493
Резервний капітал	1415	5 357	5 357
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 287 620	2 143 864
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	7 092 079	6 645 143
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	961 366	899 295
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	45	
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	961 411	899 295
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	42 061	4 284
товари, роботи, послуги	1615	153 248	342 877
розрахунками з бюджетом	1620	29 117	21 376
у тому числі з податку на прибуток	1621	3 178	4 860
розрахунками зі страхування	1625	2 652	18 579
розрахунками з оплати праці	1630	14 960	123 558
за одержаними авансами	1635	116 265	123 558
за розрахунками з учасниками	1640	94 740	8 812
Поточні забезпечення	1660	94 740	116 292
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	461 855	640 638
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	8 515 345	8 185 076

Керівник
Головний бухгалтер

Підприємство _____ АТ «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО»
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

КОДИ		
2	0	0
4	1	1
22048622		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за _____ рік _____ 2023 р.

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попер еднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 950 789	2 631 643
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	3 200 774	2 426 353
Валовий:			
прибуток	2090		205 290
збиток	2095	249 985	
Інші операційні доходи	2120	44 201	29 997
Адміністративні витрати	2130	138 355	118 189
Витрати на збут	2150		
Інші операційні витрати	2180	133 524	117 985
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	477 663	887
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	1 474	8 974
Інші доходи	2240	11 266	9 436
Фінансові витрати	2250	41	
Втрати від участі в капіталі	2255		3 878
Інші витрати	2270	40 344	26 578
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	505 308	12 933
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	60 449	-7 961
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		
збиток	2355	444 859	20 894

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-4 646	24 330
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445	1 733	
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-2 913	24 330
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-836	4 379
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-2 077	19 951
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-446 936	-943

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 917 273	1 249 792
Витрати на оплату праці	2505	703 371	612 116
Відрахування на соціальні заходи	2510	148 081	129 954
Амортизація	2515	576 253	552 872
Інші операційні витрати	2520	21 019	52 851
Разом	2550	3 365 997	2 597 585

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	122 398 540	122 398 540
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	122 398 540	122 398 540
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-3.63	-0.17
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-3.63	-0.17
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник
Головний бухгалтер

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до
фінансової звітності»

		КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)		2	0	0
		5	1	1
Підприємство _____ АТ «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО»		за ЄДРПОУ 22048622		
Територія _____ Житомирська _____		за КОАТУУ UA18040190010281147		
Організаційно-правова форма господарювання акціонерне товариство		за КОПФГ		
Вид економічної діяльності _____ Розподілення електроенергії		за КВЕД 35.13		
Середня кількість працівників ¹ _____ 3211 _____				
Адреса, телефон _ 10008, Україна, Житомирська обл., місто Житомир, вулиця Косенка Віктора , будинок, 32/8				
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)				
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				
за міжнародними стандартами фінансової звітності				

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на _____ рік _____ 2024 р.

Форма № 1 Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	31 047	41 165
первісна вартість	1001	51 570	69 068
накопичена амортизація	1002	20 523	27 903
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	
Основні засоби	1010	7 679 677	7 352 936
первісна вартість	1011	10 412 057	10 659 742
знос	1012	2 732 380	3 306 806
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	85 508	85 508
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	7 796 232	7 479 609
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	61 704	75 835
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	158 792	33 306
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2 262	9 495

з бюджетом	1135	14 030	14 033
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	55 483	53 615
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	96 400	68 373
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	388 671	254 657
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	
Баланс	1300	8 184 903	7 734 266
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	30 600	30 600
Капітал у дооцінках	1405	4 366 829	4 079 754
Додатковий капітал	1410	98 493	98 493
Резервний капітал	1415	5 357	5 357
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 143 720	1 927 133
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	6 644 999	6 141 337
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	899 295	843 314
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	899 295	843 314
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	4 284	4 241
товари, роботи, послуги	1615	342 848	288 643
розрахунками з бюджетом	1620	21 376	20 140
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	
розрахунками зі страхування	1625	4 860	5 501
розрахунками з оплати праці	1630	18 579	22 262
за одержаними авансами	1635	123 558	259 716
за розрахунками з учасниками	1640	8 812	8 812
Поточні забезпечення	1660	116 292	140 300
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	640 609	749 615
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	8 184 903	7 734 266

Керівник

Головний бухгалтер

Підприємство _____ АТ «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО»

Дата (рік, місяць, число)
за
ЄДРПО
У

(найменування)

КОДИ		
25	01	01
22048622		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за _____ рік _____ 2024 р.

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період поперед нього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 333 118	2 950 789
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	3 819 970	3 200 774
Валовий:			
прибуток	2090		
збиток	2095	486 852	249 985
Інші операційні доходи	2120	145 911	44 201
Адміністративні витрати	2130	163 410	138 355
Витрати на збут	2150		0
Інші операційні витрати	2180	59 217	133 524
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	563 568	477 663
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	391	1 474
Інші доходи	2240	17 153	11 266
Фінансові витрати	2250	0	41
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	13 873	40 344
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	559 897	505 308
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	55 981	60 449
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		
збиток	2355	503 916	444 859

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попередн ього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		-4 646
Накопичені курсові різниці	2410		0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0
Інший сукупний дохід	2445	254	1 733
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	254	-2 913
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		-836
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	254	-2 077
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-503 662	-446 936

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 399 860	1 917 273
Витрати на оплату праці	2505	837 561	703 371
Відрахування на соціальні заходи	2510	172 513	148 081
Амортизація	2515	592 357	576 253
Інші операційні витрати	2520	23 592	21 019
Разом	2550	4 025 883	3 365 997

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	122 398 540	122 398 540
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	122 398 540	122 398 540
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-4.12	-3.63
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-4.12	-3.63
Дивіденди на одну просту акцію	2650		0

Керівник
Головний бухгалтер